

№30 (1781)
22 желтоқсан
2020 жыл

www.kaznu.kz

facebook.com/KazakhNationalUniversity

vk.com/kazuniversity

instagram.com/KAZNU_FARABI

ҚазҰУ ректоры Ғалым Мұтанов ҚазҰУ-дың бірқатар оқытушы-профессорлар құрамына Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың атынан «Ерен еңбегі үшін» жоғары мемлекеттік марапатын табыстады.

ЖОҒАРЫ МАРАПАТ

Аталған жоғары марапатқа профессорлар – Құралай Байзақова, Мара Губайдуллина, Гульнара Насимова ие болса, «Шапағат» медалі – Фатима Кукеева, Клара Макашева және IT маманы Ерлан Қыстаубаевқа табыс етілді.

Профессор Мара Губайдуллина: «Әріптестерімді кәсіби марапаттарымен шын жүректен құттықтаймын! Университетіміздің оқытушылары алғаш рет өз жұмыстары үшін осындай жоғары бағаға ие болғанына өте қуаныштымын! Бұл халықаралық қатынастар факультетінің 25 жылдығына жасалған сыйлық екені сөзсіз. Біздің идеяларымыз бен бастамаларымызды, әріптестерімізбен бірге жүзеге асыра алатын халықаралық және республикалық жобаларымызды қолдайтын ҚазҰУ басшылығына шын жүректен ризамыз.

Біз түлектерімізге, жаңа буын мамандарына – кәсіби өмірде өз жолын тапқан және өз университетін, өздерінің alma mater және бізді, олардың оқытушыларын ұмытпағанына өте ризамыз! Барлықтарыңызға биік белестер мен толағай табыстар тілеймін және Жаңа жылдарыңызбен!»

Жоғары мемлекеттік марапаттардың иелерін шын жүректен құттықтаймыз!

Өз тілшімізден

ЦЕНТР АЛЬ-ФАРАБИ ОТКРЫТ В ЯПОНИИ

Открытие первого Центра Аль-Фараби в «стране восходящего солнца» стало знаменательным событием в развитии сотрудничества между Японией и Казахстаном в рамках празднования 1150-летия Великого мыслителя аль-Фараби. Торжественная церемония состоялась при поддержке Посольства РК в Японии в одном из самых престижных вузов – университете Цукуба.

Центр призван стать уникальной международной площадкой по реализации совместных научно-образовательных проектов в области гуманитарных, социальных и естественных наук, продвижению золотого энциклопедического наследия выдающегося ученого и философа Абу Насра аль-Фараби, чье имя достойно носит Казахский национальный университет.

«Открытие Центра аль-Фараби – это знак высокого уважения к личности мыслителя и проявление большой дружбы к казахскому народу. Он имеет большие перспективы. Центр направлен на совместную подготовку профессиональных кадров, продвижение публикаций ученых КазНУ и университета Цукуба в международных рейтинговых изданиях, а также развитие исследовательской деятельности. В центре будут преподавать казахский язык, знакомить с историей и культурой Казахстана», – отметил ректор КазНУ Ғалым Мұтанов.

Продолжение на 3 стр.

**ӘЛ-ФАРАБИДІҢ
ЖАҒАНДЫҚ
ФОРУМЫ**

3-бет

**ДАҢҚТЫ
ҚОЛБАСШЫ**

5-бет

**ЮБИЛЕЙ АЛЬ – ФАРАБИ:
НОВАЯ ВЕХА В НАУКЕ
КАЗАХСТАНА**

8-стр.

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ Исламабадта (Пәкістан) өткен «Әл-Фарабидің Жаһандық форумы» халықаралық ғылыми-практикалық конференциясына қатысып, өтіп бара жатқан жыл көрнекті ғалым-ойшылдың 1150 жылдық мерейтойын аяқтайтын іс-шаралардың бірі болды.

ӘЛ-ФАРАБИДІҢ ЖАҢАНДЫҚ ФОРУМЫ

Асқар Мусинов қатысушыларды әл-Фарабидің ғылыми мұрасын ИБҰ елдерінде ғана емес, жаһандық деңгейде кеңінен тарату жөніндегі халықаралық іс-шараларды тұрақты өткізу туралы ұсыныспен мүше мемлекеттердің Сыртқы істер министрлері бірауыздан қабылдаған арнайы қарар туралы хабардар етті.

Қазақстанның ИБҰ жанындағы Тұрақты өкілі, Сауд Арабиясындағы Елшісі Б.Арын биылғы жылы Қазақстанда және шетелде әл-Фараби мұрасына арналған ауқымды ғылыми-практикалық іс-шаралар туралы айтып, оның ХХІ ғасырдың өзекті гуманитарлық хабарландыруына сәйкес бүкіл адамзат-

тың игілігі болып табылатынын атап кетті.

Екі күндік форум барысында қатысушылар әл-Фарабидің дүниетанымының негізгі ерекшеліктерін, оның философияға, лингвистикаға, метафизикаға, психологияға арналған еңбектерінің негізгі ережелерін, олардың Ислам әлемі мен батыс елдері ғалымдарының Орта ғасырлар мен жаңа дәуірдегі көзқарастарының қалыптасуына ықпалын, сондай-ақ ұлы ойшылдың адамзат өркениетінің дамуына өлшеусіз үлесін жан-жақты талқылады.

Өз тілшімізден

Іс-шараны Ислам Ынтымақтастық Ұйымының ғылым және технологиялар саласындағы ынтымақтастық мәселелері жөніндегі тұрақты комиссиясы (КОМСТЕК) Пәкістан Президенті Ариф Алвидің тікелей қолдауымен және қатысуымен өткізді.

Аталмыш шараға 17 мемлекеттен 150-ден астам адам қатысты, олардың ішінде Пәкістан, АҚШ, Ұлыбритания, Германия, Катар, Қазақстан және басқа да елдердің жетекші университеттерінің көрнекті фарабитанушы ғалымдары, түрлі халықаралық ұйымдардың, соның ішінде Халықаралық Түркі академиясының, сондай-ақ елде аккредиттелген дипломатиялық корпусының өкілдері бар.

Қазақстан атынан ИБҰ жанындағы ҚР Тұрақты өкілі Берік Арын, ҚР Пәкістандағы Елшісі Ақан Рахметуллин және Қазақ ұлттық университеті жанындағы әл-Фараби орталығының жетекшісі Бекжан Мейірбаев қатысты.

Жаһандық Форумның ашылу салтанатында сөз сөйлеген Пәкістан Президенті Ариф Алви әл-Фараби ілімінің жалпы адамзат үшін, атап айтқанда Ислам әлемі үшін мызғымас өзектілігін ерекше атап өтті. Осыған байланысты ол соңғысын әл-Фарабидің зияткерлік мұрасының адамгершілік құрамдас бөлігіне сүйене отырып, ғылым мен технология саласында өзіне қажетті серпіліс жасау үшін күш-жігерін жұмылдыруға шақырды.

ИБҰ Бас хатшысының ғылым және технологиялар жөніндегі орынбасары

KAZNU.KZ

Ал-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті шығаратын «International Journal of Mathematics and Physics» «Web of Science» (Clarivate Analytics) bedeldi halyqaralyq derekter bazasynyń platformasyndaǵy «Emerging Sources Citation Index» dáıeksóz indeksine engizildi.

«International Journal of Mathematics and Physics» jornaly bas redaktory bolyp tabylatyn QazUÝ rektory, akademik G.M. Mutanov, «Emerging Sources Citation Index» derekter bazasynda indeksteletin ýnıversıtetıń tórtınshı ǵylymı basylymy.

Osylysha, derekqorǵa «International Journal of Biology and Chemistry» jýrnaly, sondaı-aq ál-Farabı at. QazUÝ-men bıresısp shyǵarylatyn «Eurasian Chemo-Technological Journal» jáne «Izvestia NAN RK. Fızıka-matematika serıasy» jýrnaly kiredi.

«Web of Science» derekter bazasyn basqaratyn Clarivate Analytics kompanıasynyń saasatyna sákes «Emerging Sources Citation Index» indeksteı úshın saraptamalyq toptyń jýrnaldardy tańdaıy, negızgi derekter bazasyna engızı úshın mańyzdy qadam bolyp tabylady, onda jýrnalǵa maqalalaryń dáıeksóz bolıy negızinde impakt-faktor indeksi beriledi.

Ýnıversıtetıń taǵy bır jýrnalyn úzdık ǵylymı basylymdardy indeksteitin bedeldi halyqaralyq derekter bazasyna engızı Qazaqstan ǵylymı flagmanynyń kezektı jetıstıgı bolyp tabylady.

Qazaqstan Respýblıkasynyń Táýelsızdik kúnine oraı áskerı kafedranıyń oqytıshylary men stýdentteri «Bizdın tarıh» patriottyq aksıasyn jáne zatkerlik viktorinasyn ótkızdi. Baıqay qorytyndysy boıynsha bırınsı oryndy ál-Farabı atyndaǵy QazUÝ beındik mektebi oqıshylarınyn komandasy ielendi.

Memleket basshysynyń Qazaqstan halqyna Joldaıynda, Qazaqstan Prezıdenti Q.Toqaev «...ár urpaqtıyń úlesine túrlı synaqtar túseı. Bizdın tarıhymyz arqyly taǵdyrdıń barlyq synqaterlerın únemi nazar aıdarylyp keıedi. Bizdın elimız eń kúrdeli mindetterdı sheshıye qabılettı jáne daıyn».

«Bizdın tarıh» atty patriottyq aksıasy Qazaqstannıń túrlı tarıhı oqıǵalary boıynsha áńgımelesıler men aqparattandyrdıy, kitaptar men kınofılderdı talqylaıdy qamtydy. Patriottyq aksıanyń sońy kezeńı « Men óz memleketımnıń tarıhın bilemın!». Baıqaydıń qorytyndy viktorinasyna áskerı kafedrada oqıtn stýdentterdın 36 komandasy qatysty. Fınalda oqy vıvodtarynyń komandalary tájırbeli oqytıshylar, Qaryly Kúshterdın ardagerlerı, zapastaǵy polkovnikter B.Zakırov pen O. Malınkına sóz sóıledi.

Qazaqstan Respýblıkasynyń Táýelsızdik kúnın merekeleı aıasynda «Tájırbeden jobaǵa» onlain formatyndaǵy í Halyqaralyq stýdentterdın ǵylymı konferensıasy ótti.

Konferensıany uıymdastyryshylar medısına jáne qoǵamdıq densaylyq saqtaı fakúlteti. Joǵary medısına mektebi veb-alahǵa kóptegen ǵylymı zertteılerge qyzyǵshylyq tanytqan jas ǵalymdar men stýdentterdı jıady.

Sharaǵa Resei, Bolgarıa, Qyrǵızstan, İtalia, Tájkıstan, Kenıa, Túrkıa, Qytaı syndy elder men qazaqstandyq joǵary oqy orındarynan qatysıshylar jınaldy. Konferensıa bıomedısınalyq ǵylymdar men klınıkalyq zertteılerdın ár túrlı baǵyttary boıynsha 6 seksıada ótti. Barlyǵy 54 ǵylymı baıandama usynıldy. Moderatorlar men qazylyr alqasynyń múshelerı ár bólımge erekshe mán berdı. Jumystardy baǵalaı docs.google.com/forms/d arqyly júzege asyryldy. Ár bólımde jeńımpazdar anyqtalyp, olarǵa aqshalı sylyqtar men qatysıshylardyń barlyǵyna sertıfıkatlar tabystaldy. Konferensıa tezısterıńıń jınaıy shyǵaryldy.

Moderatorlar men qazylyr alqasy múshelerıńıń quramyna ár túrlı elderdın ǵalymdary kirdı, olar tek baǵalaıda ǵana emes, sonymen qatar pikırtalastarda, zertteılerdı árı qarai damytı boıynsha usynıstar men baǵyttarda orasan zor jumys jasady.

Соб. корп.

РЕКТОРАТ

На очередном заседании ректората обсудили Дорожную карту разработки и реализации онлайн-курсов в КазНУ им. аль-Фараби на 2020-2021 учебный год, а также готовность университета к зимней экзаменационной сессии.

О реализации задач университета в рамках ДорО реализации задач университета в рамках Дорожной карты развития MOOK доложила директор Института новых образовательных технологий КазНУ им. аль-Фараби Асель Ахметовна Мусинова. Были также заслушаны сообщения деканов факультетов: биологии и биотехнологии – Болатхана Казыханулы Заядана; востоковедения – Ыктияра Молдатореулы Палтор; Высшей школы экономики и бизнеса – Риммы Калымбековны Сагиевой; географии и природопользования – Виталия Григорьевича Сальникова; довузовского образования – Жарылкасына Еркиновича Жаппасова; журналистики – Сагатбека Медеубекулы Медеубека и руководителей других факультетов КазНУ им. аль-Фараби. Далее состоялось обсуждение выступлений, в которых участники заседания представили свое мнение относительно оптимизации работы университета с целью выполнения поставленных Дорожной картой задач.

В результате по данному вопросу были приняты важные решения. В частности, дано поручение организовать методическую работу по подбору и интеграции онлайн-курсов в образовательный процесс на факультетах с обязательным использо-

Развиваем MOOK

Фото: Д. Балабекұлы

ванием MOOK, разработанными преподавателями; разработать функционал «Каталог MOOK» на Open KazNU; завершить Дорожную карту разработки, реализации и интеграции MOOK университета с учетом опыта факультетов и другие.

В конце полугодия в КазНУ подводятся итоги первого учебного семестра, студенты активно готовятся к экзаменам. Подробно о том, насколько готов университет к зимней экзаменационной сессии 2020-2021 учебного года, рассказал проректор по учебной работе Асқар Кусупбекович Хикметов. Согласно Академическому календарю, рубежный контроль в вузе осуществляется с 21 по 26 декабря, а с 28 декабря по 9 января будет проходить зимняя экзаменационная сессия. Спикер

представил в докладе общий алгоритм проведения экзамена в дистанционном онлайн-формате, формы экзаменов (антиплагиат, прокторинг, видеозапись), различные платформы проведения и осветил другие вопросы, касающиеся зимней сессии.

В итоге по данному вопросу был дан ряд поручений: обеспечить загрузку экзаменационных материалов в систему «Универ» и СДО Moodle, произвести допуск к экзаменационной сессии обучающихся, не имеющих задолженности по оплате за обучение; организовать факультетскую рабочую группу по мониторингу зимней экзаменационной сессии с применением ДОТ и другие.

КазНУ принял участие в международной конференции «Глобальный форум аль-Фараби», которая состоялась в Исламаде и была посвящена 1150-летию выдающего мыслителя

ЦЕНТР АЛЬ-ФАРАБИ ОТКРЫТ В ЯПОНИИ

Продолжение. Начало на 1 стр.

Миссия Центра аль-Фараби в одном из ведущих исследовательских университетов Японии, происхождение которого восходит к временам эры Мэйдзи (1872) г., нацелена также на повышение узнаваемости и продвижение позитивного имиджа Казахстана на международной арене. Кроме того, ключевые партнеры выразили готовность объединить потенциал двух университетов и направить на изучение и популяризацию наследия величайшего философа аль-Фараби, сыгравшего неоценимую роль в истории человеческой цивилизации.

Выступая на открытии Центра, президент университета Цукуба Нагата Киосукэ подчеркнул, что деятельность Центра Аль-Фараби будет способствовать дальнейшему развитию и процветанию совместной научно-образовательной деятельности, а также внесет большой вклад в укрепление отношений между Казахстаном и Японией.

Следует отметить, что открытие Центра стало возможным благодаря многолетнему плодотворному сотрудничеству КазНУ им. аль-Фараби и

университета Цукуба – совместной успешной реализации программы Campus-in-Campus.

Как отметил Посол Казахстана в этой стране Ерлан Баударбек-Кожатаев: «Данное мероприятие является символом не только партнерства двух университетов, но и дружеских отношений между нашими странами... Празднование юбилея Аль-Фараби – важный период в новейшей истории Казахстана, так как его личность показывает мировой общечеловеческой, что образование и наука, культура и литература издавна развивались в Великой степи».

Культивируя идеи аль-Фараби, КазНУ проводит целенаправленную работу по широкому распространению идей великого мыслителя через центры и дома-музеи аль-Фараби, открытые в 10 ведущих вузах мира. В юбилейный год аль-Фараби достигнута договоренность по созданию новых центров в США, России, Греции, Румынии, Албании, Малайзии, Узбекистане, Республике Корея, странах Прибалтики.

Соб. корр.

Еліміздің жоғары оқу орындарының ішінен білім мен ғылымға саналы келешек ұрпақ тәрбиелеп отырған әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің орны ерекше, атқарылып жатқан еңбек бүгінгі күні ерен екені айдан анық.

ҰЛЫ КЕМЕҢГЕР – ӘЛ-ФАРАБИ

Студенттер, магистранттар мен PhD докторларын дайындауда көптеген бағдарламалар мен жоспарлар жүзеге асып отырғанын да, халықаралық қарым-қатынастың нығайып, кеңейіп жатқанын да көріп, білеміз. Білім мен ғылымды алға тарта отырып бәсекеге қабілетті, тәрбиелі мамандардың зиялы азамат болуына жоғары талап қойылып, бүгінгі таңда сол бағытта көптеген іс-шаралар жұмыла атқарылуда.

Дана халқымызда «атына заты сай болу», «атына кір келтірмеу» сынды өнегелі сөздерді тал бесіктен бойға сіңіріп келген ұрпақтарымыз бүгінде университетіміздің табалдырығын аттап, білім алып жүргені «үлкен мәртебе», «мақтаныш». Айтпағымыз әл-Фараби атындағы университетімізде жүрген әрбір білім алушының басқаша болуы мүмкін емес деп біледі. Сол себепті де, университеттің абыройын асқақтату, мақтанышы болу – басты міндетіміз, деп есептейді.

Осындай пікірдегі «Шетел тілі: екі шет тілі» мамандығының 3 курс студенттері әлемге әйгілі ойшыл, философ, әлеуметтанушы, математик, физик, астроном, ботаник, лингвист, логика мен музыка зерттеушісі, шығыстың Аристотелі атанған, атақты ғалым Әбу Насыр Мұхамед ибн Тархан ибн Узлаг әл-Фарабидің туғанына 1150 жыл толуына орай мерекелік жиын өткізді. Қашықтықтан өткен жиын өте әсерлі және студенттердің үлкен дайындығының арқасында жоғары деңгейде өтті. Тақырып аясында көптеген жақсы баяндамалар жасалды. Мысалы, А.Сериқажметова, Р.Нұрлан, А.Сванова, А.Ұшан, А.Пернебек, А.Махмут және т.б. қатысушыларды атап өткен жөн. Ал жиында тілге тиек болған мәселелерді жинақтап айта кетудің де жөні болары анық.

«Ұлы даланың ұлы тұлғасы» атты жиын барысында Әбу Насыр әл-Фараби бабамыздың дүниеге келген жылынан бастап, Отырар қаласы жайында тарихи мәліметтерімен бөлісті.

Әл-Фарабидің ілім-білімге деген алғашқы ынтасы, ғылыми ойының алғашқы ұшқындары туған жері Отырарда, оның тамаша кітапханасында пайда болғандығы туралы, кейіннен ол Шаш, Самарқан, Бұхара, Хорасан, Бағдат, Дамшық (Дамаск), Каир қалаларына барып білімін тереңдетте түсті. 950 жылы Дамшық қаласында дүниеден озғандығы жайында көптеген деректер айтылды.

Әл-Фараби Аристотельден кейінгі дүние жүзі білімі мен мәдениетінің екінші ұстазы атанған данышпан, энциклопедист ғалым, астрономия, астрология, математика, логика, музыка, медицина, табиғаттану, әлеуметтану, лингвистика, поэзия, риторика, философия ғылымдарын меңгеріп, 200-ге жуық трактаттар жазған. Өкінішке қарай, осынау ұшан-теңіз рухани туындылардың көбісі жоғалып, біздің заманымызға тек 40 шақты еңбегі ғана жеткен. Азияның ұлы ғалымдары мен ойшылдары Әбу Әли ибн Сина (Авиценна), Беруни, Бозжани, Омар Хаям және т.б. өздерін Әбу Насыр әл-Фарабидің шәкірттеріміз деп есептеген. Әбу Әли ибн Сина: «Бұрын еш түсіне алмай жүрген грек метафизикасын толығымен осы әл-Фарабидің кітабын оқып түсіндім» деген екен.

Әл-Фараби «Данышпандықтың інжу-маржаны», «Ақылдың мәні туралы трактат», «Ғылымдардың шығуы», «Аристотель еңбектеріне түсіндірме» тектес трактаттары арқылы ғаламдық ойдың дамуына өзінің қомақты үлесін қосты. Сондықтан да халық оны «Шығыстың Аристотелі» атап кеткен. Ол ежелгі заман ойшылдары Аристотель, Платон, Гален шығармаларына терең талдаулар, түсініктемелер жазды. Әл-Фараби сонымен бірге әлеуметтік-қоғамдық және

этика саласына да қалам тербеген. Мысалы, «Бақытқа жету жайында» деген еңбегінде «оның бірден-бір жолы – ғылымды, білімді игеруде» деп насихат айтады.

Ал «Қайырымды қала тұрғындарының көзқарастары» деген трактаттарында бір қатар қоғамдық, әлеуметтік, этикалық мәселелерге талдау жасалынды. Мұндағы қала деп отырғаны – мемлекет. Бабамыздың бұл шығармасындағы мемлекеттің пайда болуы, ондағы теңсіздіктің өмірге келуі, идеал – қала халқының моральдық бейнесі, қала әкімдеріне қажетті адамгершілік қасиеттер, әр адамның бақытқа жету үшін бүкіл қоғам болып тіршілік ету керектігі туралы айтылған пайым-пікірлері бүгінгі күнге дейін өзекті. Ал ғұлама әдебиет теориясына арнаған «Өлең кітабы» атты еңбегінде өлең жазу ісіне қойылатын шарттарға тоқтала келе, ішкі терең мағынаға сыртық пішін, яғни сұлу ұйқас үндесіп келгенде ғана әсем жыр туындайтынын айтады.

Қорыта айтқанда, әл-Фараби бабамыздың мұраларын зерттеу, насихаттау, оларды ұрпақтан ұрпаққа жеткізу мақсатында көптеген іс-шаралар атқарылуда. Мысалы, Елбасымыздың «Рухани жаңғыру» бағдарламасы, яғни әл-Фараби сынды ғұлама бабамыздың еңбектерін толық, жан-жақты зерттеп, оны қазақ, орыс, ағылшын және өзге тілдерге аудару да алға қойылған мәселенің бірі. 2020 жылға Әбу Насыр әл-Фараби бабамыздың 1150 жылдық мерейтойын ЮНЕСКО деңгейінде, әлемдік мәдениеттің ұлы мерекесі дәрежесінде өзінің туған жері Қазақстанда біршама жиындар, конференциялар халықаралық деңгейде өтуде.

Мемлекетіміз үшін биылғы жыл әл-Фараби жылы болса, әсіресе біздің университетіміз үшін мерейлі жыл. Осы орайда, әл-Фараби атындағы кітапхана, әл-Фараби орталығының бүгінде атқарып жатқан еңбектерінің бір ауыз сөзбен айтып жеткізе алмаспыз анық. Себебі мұнда қаншама білім алушы студент, магистранттар мен PhD докторларымыз ғылыми еңбектер мен көркем шығармалардың көмегімен білімін шыңдап, қажетті материалдардың көмегімен ғылыми жұмыстар орындауда. Атап өту керек, қазіргі қашықтықтан оқу барысында университетіміздің кітапханалары мен орталықтарының электронды сайттарының көмегімен білім алу жағы жоғары деңгейде алға қойылған.

Тағы бір айта кетер мақтанышымыз, дәстүрлі Республикалық әл-Фараби олимпиадасының Мемлекетіміздің түкпір-түкпіріндегі мектеп оқушыларына берер үлкен мүмкіндіктері, дәстүрлі Халықаралық әл-Фараби оқулары атты ғылыми конференцияның да еліміздің және өзге елдердің барлық ЖОО-ның студенттері мен жас ғалымдары үшін ұйымдастырылып жыл сайын жоғары деңгейде өтуде. Осы айтылғандар және өзге де көптеген кейінгі жылдардағы оқу үдерісіндегі философиялық пәндердің жиынның жақсы дайындықпен өтуіне ықпалы жайында пікірлерімен бөлісті.

Атаулы жылдағы қашықтықтан өткен кіші жиыннан студенттердің аса үлкен дайындығы, жан-жақты ізденісі көңілге жылулық ұялатып қана қоймай, мақтан тұтар жастарымызға тәнті де ете алды.

П. МЕДЕТБЕКОВА,

жалпы тіл білімі және еуропа тілдері кафедрасының оқытушысы

Н. ЕГЕМБЕРДИЕВА,

шетел тілі: екі шет тілі мамандығының студенті

ФАРАБИТАНУШЫ ҒАЛЫМДАРҒА АРНАЛДЫ

Биыл бүкіл әлемде көрнекті ойшыл Әбу Насыр әл-Фарабидің 1150 жылдығы аталып өтуде. Посткеңестік кеңістіктің көрнекті фарабитанушылары отандық фарабитанудың қалыптасуына үлкен үлес қосты. 2020 жылдың 9-12 желтоқсан аралығында әл-Фараби орталығы олардың қызметіне арналған бірқатар вебинарлар өткізді.

Бұл вебинарлар сериясының мақсаты – фарабитанушы ғалымдардың еңбектерін талдауға арналады. Және осы уақытқа дейінгі әл-Фараби мұрасын зерттеуге және насихаттауға үлес қосып келе жатқан фарабитанушылар, философия ғылымдарының докторы, профессор, «Шығыстың ұлы ойшылы әл-Фараби» (2018), «Al-Farabi philosophy of the Second Master» (2019) монографияларының авторы Жақыпбек Алтайұлы мен философия ғылымдарының кандидаты, ҚазҰУ-дың шығыстану факультетінің араб және ирантану кафедрасының доценті, әл-Фараби шығармаларының әйгілі аудармашысы Клара Хаимқызы сияқты көрнекті фарабитанушылардың шығармашылығын кеңінен таныстыру болып табылады.

Баяндамашылар ретінде әл-Фараби мұрасының көрнекті зерттеушілері шақырылды. Онлайн вебинарлар сериясын Мирзо Улугбек атындағы Өзбекстан ұлттық университетінің әлеуметтік ғылымдар факультеті философия

және руханият негіздері кафедрасының меңгерушісі, философия ғылымдарының докторы Нигинахон Шермұхамедова және ҚазҰУ профессоры Гүлнар Мұқанова ашты. Сондай-ақ бұл онлайн-вебинарда кеңес және орыс философы, исламтанушы, классикалық араб-мұсылман философиясының маманы, философия докторы, профессор Тауфик Ибрагим, жазушы, филология ғылымдарының докторы, профессор Какен Камзин, саясаттану және құқық философиясы институтының саяси ғылымдарының кандидаты Некбахт Дороншоева, әл-Фараби орталығының бұрынғы директоры Жақыпбек Алтайұлы сынды басқа да фарабитанушылар шақырылды. Олардың баяндамалары тәлімгерлерінің жұмысын талдауға және барлық танылған фарабитанушылардың көптеген зерттеулерін қамтып, негізгі идеяларын ашуға бағытталды.

Өз тілшімізден

Шығыстану факультетінде «Абай және Шығыс дүниетанымы» атты халықаралық онлайн конференциясы өтті

ҚАЗІРГІ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ГЕОГРАФИЯЛЫҚ ҒЫЛЫМЫ

қазіргі мәселелері (ЕҚТА); Табиғатты пайдаланудың ғаламдық және аймақтық мәселелері; Қазақстандағы экологиялық туризм – дамыту, орналастыру, зерттеу принциптері; Қазақстанды цифрландыру – мазмұны, проблемалары, жетістіктері мен болашағы; Картографиялық бақылаудың геожүйелердің тұрақты даму проблемасын шешуде мазмұны мен рөлі; Қазақстан Республикасы аумағындағы геодезиялық желілердің қазіргі жағдайы және оларды жаңғырту мәселелері.

Қатысушылар осы аталған тақырыптар бойынша өз жұмыстарын қорғап, талқыға салды. Бүгінде Кеңестік және Қазақстандық ғалым-геоморфолог, география ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан-

ның еңбек сіңірген ғылым қайраткері болған М.Ж. Жандаевтың құрметіне ұйымдастырылатын «Жандаев оқуларына» он жыл толып отыр.

Осындай атаулы жылы өткізілген бұл игі іс-шараның ғылым жолында жүрген әрбір ізденісті жан үшін берер қазынасы биік жоба болды. Халықаралық деңгейдегі байқау жоғары дәрежеде өткізіліп, қатысушылардың өз пікірлерін ортаға салып, жан-жақты талқылауының аясында ашық пікірге ие болды.

**Ш. БҮРЛІБАЕВА,
Р. ДАУТАНОВА,**
география және

табиғатты пайдалану факультеті

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың медицина және денсаулық сақтау факультетінің дене шынықтыру және спорт кафедрасының ұжымы ұлы ғалым және ойшыл Әбу Насыр әл-Фарабидің мерейтойына орай орайластырылған «Қайырымды қоғам» челленджін жалғастырды.

ИГІ ІС

Ұлы әл-Фараби айтқандай, «Бақыт дегеніміз – ізгілікті істермен қол жеткізілетін мақсат», яғни қоғамның толыққанды өмір сүруі үшін мейірімділік, әдептілік, адалдық және әділеттілік сияқты келесі адами құндылықтар қажет.

21 желтоқсанда дене шынықтыру және спорт кафедрасының ұжымы Алматы қаласындағы «Жанұя» КММ балалар үйінің тәрбиеленушілеріне кеңсе тауарларын сатып алу арқылы қайырымдылық шарасын ұйымдастырды. Елдегі карантиндік шараларға байланысты балалармен жүздесуге мүмкіндік болмады. Бірақ, біз осы мекеменің директоры М.М. Даулетбековамен кездесіп кішігірім сыйлығымызды бердік. Кездесу барысында бізге балалар үйінің барлық жағдайын айтып, өзінің үлкен ризашылығын білдірді.

Әр бала ерекше, барлық балалар тең. Біз, балаларға бақыттың бір бөлігін сыйлай алғанымызға қуаныштымыз!

Мадина ӘДІЛЖАНОВА,

дене шынықтыру және спорт кафедрасы меңгерушісінің ғылыми-инновациялық қызмет және халықаралық қатынастар жөніндегі орынбасары

География және табиғатты пайдалану факультеті мен Картография және Геоинформатика кафедрасының ұйымдастыруымен 11-12 желтоқсан күндері «Қазіргі әлемдегі Қазақстанның географиялық ғылымы» атты «Х Жандаев оқулары» Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясы офлайн және онлайн форматта өтті.

Конференция «География және Су қауіпсіздігі институтының» қызметкерлері, География және табиғатты пайдалану факультетінің деканы, профессор В.Г. Сальников, География факультеті кафедраларының меңгерушілері, ғалым М.Жандаевтың жары, профессор Назира Бадретдинқызы Ахматуллина, Мичиган технологиялық университетінің профессоры Евгений Левин (АҚШ), ТМД елдерінен қатысушылар, сонымен қатар кафедра профессорлары мен оқытушыларының қатысуымен жоғары дәрежеде өткізілді. Конференция факультет деканы В.Сальниковтың алғы сөзінен бастау алып, ғалым Мұқатай Жандаевтың жары Назира Бадретдинқызының және профессор Л. Веселованың ғалым туралы бөліскен естеліктерімен жалғасты. Мичиган технологиялық университетінің профессоры Евгений Левиннің (АҚШ) және өзге де алыс-жақын шетелдік ғалымдардың баяндамалары тыңдалды. Конференцияға 100-ден астам оқытушы-профессорлар, студенттер мен магистранттар, жас ғалымдар қатысты. Биылғы жылғы «Жандаев оқуларына» қатысқан магистранттар мен жас ғалымдар өте белсенді болды.

Халықаралық конференция 6 бағыт бойынша жүргізілді. Жұмыстар келесі бағыттар бойынша ұсынылып, талқыланды: Мемлекеттік және трансшекаралық ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың

Пандемия внесла большие изменения в нашу жизнь. Многие мероприятия пришлось отменить или отложить до лучших времен. А некоторые получили новую форму. Среди них – конкурс «Лучший по профессии 2020».

ЛУЧШИЙ ПО ПРОФЕССИИ-2020

Конкурс очень популярен среди работников университета, о чем свидетельствует количество «лайков». Например, за Акерке Бериккызы проголосовали 1749 человек, за Шолпан Жумакулову из Издательского Дома «Қазақ университеті» – 1402, за Нурсулу Жаксыбекову, представлявшую факультет химии и химической технологии, – 1253.

Чествование победителей открыл председатель профсоюза «Парасат» работников КазНУ имени аль-Фараби Т.К. Мекебаев. Он рассказал об истории конкурса. При поддержке администрации вуза он проводится уже девятый раз. Дипломы победителей подписывает ректор КазНУ академик Г.М. Мутанов, по чьей инициативе девять лет назад конкурс получил путевку в жизнь. Талгат Кумаргалиевич особо подчеркнул, что итоги конкурса подводятся накануне Дня

Независимости Республики Казахстан. Затем были названы победители. В этом году ими стали Г.Ж. Билялова (факультет биологии и биотехнологии), М.А. Абилянова (факультет географии и природопользования), Ж.А. Ботобаева (факультет журналистики), А.Б. Берик (факультет довузовского образования), К. Е. Идирисова (механико-математический факультет), У.И. Исламгожаев (факультет информационных технологий), А.Б. Исаханова (факультет востоковедения), С.М. Кахарманова (ФМО), Н.С. Дробышев (физико-технический факультет), Н.Р. Жаксыбекова (факультет химии и химической технологии), А.А. Адилова (юридический факультет), А.С. Есенманова (истории, археологии и этнологии), Ж.А. Сарсенбай (факультет филологии, литературоведения и мировых языков), А.И. Сагаден (факультет философии

и политологии), Э.Ж. Калдыбаева (ВШЭИБ), М.Ж. Оспанбаева (медицинский факультет, Высшая школа общественного здравоохранения), А.К. Ермекбаева (Центр биомедицины и формирования ЗОЖ), Г.К. Сыдықова (ИИТиИР), К.А. Маханова (Департамент по академическим вопросам), Ж.К. Балмуханбетова, Ю.Ф. Хисамутдинов, Б.С. Душов (Департамент по производственным и культурно-бытовым вопросам), Н.К. Агибаева (Центр ситуационного управления), Ш. Жумакулова (Издательский Дом «Қазақ университеті»).

Все участники искренне благодарили профсоюз «Парасат» и администрацию КазНУ за прекрасный конкурс. Г.Ж. Билялова, чей стаж работы в университете составляет 47 лет, отметила, что конкурс мотивирует работать еще лучше, стремиться к новым достижениям. М.Ж. Оспанбаева, представитель медфака подчеркнула, что специалистам такие мероприятия дают стимул для работы. К.Е. Идирисова поблагодарила руководство факультета за выдвижение ее кандидатуры.

Всех победителей тепло поздравила Жулдыз Депеневна Есимова, директор Департамента по воспитательной работе.

Очень интересными и содержательными были и комментарии к роликам в инстаграме.

Прекрасным завершением мероприятия стал музыкальный подарок участникам – песня, исполненная командой факультета довузовской подготовки.

О.П. ЛОЖНИКОВА,
заместитель председателя профсоюза «Парасат»

Ланьчжоуский Университет (КНР) выделил гранты 20 преподавателям и студентам кафедры китаеведения КазНУ на полугодовую стажировку и на годовое онлайн обучение на 2021 год

ДАҢҚТЫ ҚОЛБАСШЫ

Дүниені дүр сілкіндірген ХХ ғасыр дүрілдеген соғыстармен қатар, хас батырлар мен даңқты қолбасшыларды да дүниеге әкелді. Биыл Ұлы Отан соғысының аяқталғанына 75 жыл толса, сол жеңіске жетуде жанқиярлық танытқан даңқты қолбасшы Бауыржан Момышұлы 110 жасқа толып отыр.

алғашқылардың бірі болып 1941 жылы 17 қарашада 8-гвардиялық дивизия деген құрметті атқа ие болды.

Мәскеу іргесіндегі жан алысып, жан беріскен соғыста жаудың желкесін үзіп, жермен жексен еткен қазақтардың теңдессіз ерлігіне күллі кеңес елі сүйсінді. Олардың қаһармандығын баяндайтын орыс жазушысы Александр Бектің «Арпалыс» атты кітабы: «Мен Мәскеу түбінде болған сұрапыл соғыс туралы айтып бере алатын, қан-құйлы ұрыстың мағынасын ашып көрсете алатын, ұрыспен тиянақты таныстыра алатын адамды көп іздедім. Іздеген адамымды таптым да. Ол – Бауыржан Момышұлы еді» – деп бастайды. Себебі осы ұрыстарға ол бастаған жауынгерлер қатысып, жаудың

керісінше анталаған жауға азулы тісін батыра алатын, жауынгерлерін кез келген уақытта жауға қарсы жұмылдыра білетін әскери стратег екенін анық аңғартады.

1944 жылдың екінші жартысында Балтық бойы республикаларының жерлерін фашистерден азат ету міндеті тұрды. Вильнюс алынды, Рига азат етілді. Дәл осы кезеңде Б.Момышұлы 1-Балтық майданына бағынған 9-гвардиялық атқыштар дивизиясына келді. Б.Момышұлы 9-гвардиялық атқыштар дивизия командирі ретінде өзін оперативті ойлау қабілеті бар, ұрыс тактикасын егжей-тегжейлі білетін, стратегиялық ойлауға бейім, ұрысты шебер ұйымдастыра білетін және қанды шайқас кезінде дивизияны батыл

ұлы басқарған 9-гвардиялық атқыштар дивизиясының Кенигсбергіті алу кезіндегі ұрыс қимылдары ерлік пен өжеттіліктің, жанқиярлық пен қаһармандықтың нағыз үлгісін көрсетті.

1945 жылы 9 мамырда Ұлы Отан соғысы аяқталды. Б.Момышұлы 1946 жылдың 9 қаңтарында К.Е. Ворошилов атындағы Бас штабтың Әскери академиясына оқуға қабылданып, оны 1948 жылдың ақпанында аяқтады. 1950-1956 жылдары В.М. Молотов атындағы «Тыл және Қызыл әскерді қамтамасыз ету» әскери академиясында аға оқытушы болып қызмет етті.

1956 жылдан бастап запастағы полковник Б.Момышұлы Қазақ КСР Жазушылар одағының мүшесі болды. Бауыржан Момышұлының әдеби және әскери-ғылыми қызметі оның әскери қызметінің жалғасы еді. Б.Момышұлы – «Офицердің күнделігі», «Бір түннің тарихы», «Москва үшін шайқас», «Біздің генерал», «Кубалық кездесулер», «Біздің отбасымыз» атты еңбектер жазды.

Халық арасында аты аңызға айналған хас батыр 1982 жылы 10 маусымда Алматы қаласында дүниеден өтті. ҚР-дың Тұңғыш Президенті, Елбасы Н. Назарбаевтың табандылығы арқасында 1990 жылы Б.Момышұлына қайтыс болғаннан кейін, Кеңес Одағының батыры атағын беру туралы жарлыққа қол қойылды. Кеңес Одағының батырлары генерал-майор И.В. Панфилов пен полковник Бауыржан Момышұлына Елбасының тікелей араласуымен Мәскеу қаласында Ескерткіш бой көтерді. 2010 жылы №229 Мәскеу орта мектебіне Кеңес Одағының батыры Бауыржан Момышұлының есімі берілді.

Тәуелсіздігіміздің бейбіт күні аясында батырымыз туралы «Бауыржан Момышұлы» фильмі түсіріліп, жарыққа шықты. Еліміздің ең ірі қалалары Нұрсұлтан және Алматы қалаларында Б.Момышұлына арналған ескерткіштер бой көтерді. Батырымыздың абзал атын ардақтаған әрбір қазақ оның есімін мың-мыңдаған нәрестелерге қойды. Баукең, сөйтіп, аңыз адамға, бүкіл бір халықтың ардақ тұтар азаматына, ерлігі мен жанқиярлығы жанымыздан кетпейтін батыр тұлғаға айналды.

Болат САЙЛАН,
профессор, т.ғ.д.

Ауған соғысының ардагері

бетін талай мәрте қайтарған болатын. Соғыстың қан құйлы қаншама айқасына қатысып, 27 рет жау шебін бұзып кірген батальоннан бастап, дивизияға дейін басқарып, қолбасшы болған Б.Момышұлы өзінің біліктілігін, сан мәрте дәлелдеп берген – ержүрек әрі дарынды қолбасшы еді.

Дивизияның басқа бөлімдерімен бірге Б.Момышұлының полкі Мәскеуді қорғау үшін құламайтын қамал, бұзылмайтын бөгеттей болып жаудың жолында тұрды. Бүлерлік қолбасшылық тарапынан жоғары бағаланды. 1941 жылы желтоқсанда полк командирі Б.Момышұлына капитан атағы берілді, сонымен қатар Ленин және Қызыл Ту ордендеріне ұсынылды. Алайда Ленин ордені оған сол сәтте де, соғыс біткеннен кейінде берілген жоқ.

1942 жылдың тамызынан бастап майор шенінде болған Б.Момышұлы, 1942 жылдың қазан айында подполковник шенін, ал сегіз айдан кейін полковник шенін алды. Правда газеті 1942 жылдың 18 мамырдағы санында: «Калинин майданының бір секторында немістің жау жаяу әскері бөлімшелердің біріне шабуыл жасады. Жауынгерлер Б.Момышұлының басшылығымен жауды аяусыз атқылап фашистерді артқа шегіндірді. 120-дан астам жау солдаттары ұрыс даласында жайратылды, екі танкті талқандап істен шығарды» – деп жазды. Мұның өзі Б.Момышұлының кез келген жауға аңғал болып алдыра қоятын немесе кері шегініп қашып кететін командир емес,

басқаратын білікті әскери басшы ретінде танытты.

Осы күндері екі жақ теке-тіреске түскен Кенигсберг (кейінгі Калининград) операциясы басталды. Кенигсбергіті немістің 4 жаяу әскер дивизиясы, бірнеше бөлек полктар және Фольксштурм батальоны (барлығы 130 мыңға жуық адам, 4 мыңға жуық мылтық пен миномет, 108 танк пен шабуылдаушы мылтық, 170 ұшақ) қорғады. Момышұлы қолбасшылық ететін 9-гвардиялық атқыштар дивизиясы сақадай-сай дайындықпен, ұрысқа кірісіп кетті.

Кенигсберг операциясы кезінде жаудың 42 мыңға жуық солдатты мен офицері жойылды, шамамен 92 мың адам, оның ішінде 1800 офицер және қамал коменданты О.Лаш бастаған 4 генерал тұтқынға алынды, 2023 мылтық, 1652 миномет, 128 ұшақ тәркіленді. Кенигсберте жеңіске жету құрметіне шамамен 200 жауынгерге Кеңес Одағының батыры атағы берілді. Осы қанды әскери операцияда дарынды қолбасшылық танытқанмен батыр Баукең бұл тізімнен көрінбеді. Полковник Бауыржан Момыш-

ҰСТАЗДЫҚ ҚЫЛҒАН ЖАЛЫҚПАС

Жуырда журналистика факультетінің баспагерлік-редакторлық және дизайнерлік өнер кафедрасы ұйымдастырған, библиограф-ғалым, баспагер-редактор, доцент Қоңыр Мұқатайқызы Мұқатаеваның 70 жасқа толуына арналған «Баспа, полиграфия және web-технологиялар жүйесін оқыту-зерттеу мәселелері» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік онлайн конференция зор табыспен өтті. Ұлағатты ұстаздың әріптестері конференция аясында әзірлеп жатқан жинақ та оқырманға жол тартпақ.

жетекшілігімен «Ы.Т.Дүйсенбаевтың ғылыми мұрасы» атты кандидаттық диссертация қорғады. Ғылыми еңбек кейіпкері, әдебиеттану мен фольклортану ғылымының дамуына сүбелі үлес қосқан көрнекті-әдебиеттанушы ғалым, Қазақстан ғылым академиясының корреспондент-мүшесі, филология ғылымының докторы, профессор Ысқақ Тәкімұлы Дүйсенбаев өзінің бүкіл саналы өмірін туған әдебиетіміздің тарихын зерттеуге арнап, оның ғасырлар бойғы даму, қалыптасу, кемелдену кезеңдерін зерделеуге айтарлықтай үлес қосты. Ауыз әдебиетінің және жазба әдебиеттің тарихын қағазға түсірген Әлихан Бөкейханов, Ахмет Байтұрсынов, Халел Досмұхамедов, Сәкен Сейфуллин сынды Алаш ардақтыларының, бұл бағытты әлемдік деңгейде дамытқан Мұхтар Әуезовтің, Сәбит Мұқановтың, Қажым Жұмалиевтің, Бейсенбай Кенжебаевтың, Темірғали Нұртазиннің, Мұхамеджан Қаратаевтың, Мүсілім Базарбаевтың даңқты жолын жалғастырды.

Ғылыми жұмысқа баға берген көрнекті әдебиеттанушы, Абай атындағы Мемлекеттік сыйлық иегері, энциклопедиялық мол білімді Жұмағали Ысмағұлов қазақ әдебиеттану ғылымындағы өзекті тақырыпқа арналған еңбекке «Қазақ фольклоры мен әдебиет тарихын зерттеу ісіне үлкен үлес қосқан көрнекті әдебиеттанушы ғалым Ысқақ Тәкімұлы Дүйсенбаевтың ғылыми мұрасын жеке тақырып етіп алып зерттеудің маңызы зор. Себебі ғалымның фольклортанушылық, әдебиеттанушылық еңбектеріне терең үңіліп, қазақтың ғашықтық жырларын, әсіресе «Қозы Көрпеш-Баян сұлу» эпосының XVIII-XX ғасырлардағы қазақ әдебиеті мәселелері мен жеке ақындарды зерттеудегі ғылыми ізденістері мен жаңалықтарын сараптау қазіргі қазақ әдебиеттану ғылымы үшін көп пайда келтіреді. Мұның өзі осы жұмыстың өзектілігін, ғалым мұрасының кейінгі жас ұрпаққа да қызмет ете беретін қиын бағыттағы деп жоғары баға берді. (Осы орайда университетіміздің «Өнегелі өмір» сериясымен Жүмекеңнің 90 жылдығына

текстологиялық ізденістерін қазіргі ғылым биігінен айшықтап көрсеткен» деп, жұмысқа жоғары баға берді. Қоңыр Мұқатайқызының ғылым қайраткеріне арналған «Профессор Ысқақ Дүйсенбаев» атты монографиясы «Санат» баспасынан жарық көрді. Қ.Мұқатаева сондай-ақ «Қазақ әдебиеттану ғылымы тарихының» бірінші томының «Ысқақ Дүйсенбаев» атты тарауын жазды, «Ысқақ Тәкімұлы Дүйсенбаев» атты библиографиялық көрсеткіш шығарды.

2010 жылы Қазақстанның тұңғыш баспасының 90 жылдығына орай және баспа ісі саласындағы ұзақ жылғы жемісті еңбегі үшін Байланыс және ақпарат министрлігінің Құрмет грамотасын иеленді. Оған республика баспа, кітап ісін дамытуда, кітап саласының ұлттық библиографиясының дамуына қосқан үлесі үшін «Қазақстан Республикасы Баспа және полиграфия ісінің қайраткері» атағы берілді, Қазақстан Президентінің Жарлығымен «Ерен еңбегі үшін» медалмен және «Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігіне 20 жыл» мерекелік медалмен наградталды. 2012 жылы Қоңыр Мұқатайқызына «Кітап мәртебесін арттыруға қосқан зор үлесі үшін» медалі беріліп, 2013 жылы Халықаралық кітап ісін дамытуға қосқан үлесі үшін «Иван Федоров» алтын медалі және дипломы табыс етілді. Сол жылы «Европейская Научно-Промышленная Палата» ұйымының шешімімен «Мәдениет саласындағы өнегелі кәсіби қызметі және елдің әлеуметтік-экономикалық дамуына қосқан үлесі, сонымен қатар халықтар арасындағы достық пен ынтымастықты арттыруға сіңірген еңбегі» үшін «Диплом Качества и Европейская Золотая Медаль» құрметті атағымен марапатталды. Қоғам қайраткеріне 2019 жылы «Қазақстан Республикасы Мәдениет саласының үздігі» құрметті атағы берілді.

Қоңыр Мұқатайқызы үш бала тәрбиелеп, өсірген өнегелі жанұя иесі. Жары Қалменбай Әбдірахманұлы Сармантаев Харьков ауыл шаруашылық институтын бітірген, экономика ғылымының кандидаты.

Қайраткерлік қызметін, ғылыми ізденістерін зерттеушілік жұмыспен ұтымды ұштастырған ұлағатты ұстаз бүгінде толысу, кемелдену кезеңіне аяқ басты. Оның әлі де бергенінен берері көп.

Жетпісбай БЕКБОЛАТҰЛЫ,
Қарлығаш МЕРГЕНБАЕВА,
журналистика факультеті

Қоңыр Мұқатайқызы елімізде баспа ісінің дамуына, ұлттық библиография саласының өркендеуіне үлкен үлес қосып, мемлекеттік ақпарат саясатын жүзеге асыруға бір кісідей атсалысты.

орай арнайы басылым жарық көргенін оқырман жадына сала кетейік). Ал белгілі ғалым, филология ғылымының докторы, профессор Айгүл Ісімақова «Қ.Мұқатаева Ы.Т.Дүйсенбаевтың қазақ текстологиясын қалыптастыру ісіндегі өлшеусіз еңбегін ғалымның «Қозы Көрпеш-Баян сұлу» жыры мен Абай, Сұлтанмахмұт шығармаларын текстологиялық тұрғыда зерттеген ұлан-ғайыр жұмысына айырықша тоқталады да, нақты талдаулар негізінде Ы.Т. Дүйсенбаевтың текстолог-ғалым ретіндегі үлкен бір қырын танытады» деп, диссертацияның ғылыми құндылығын атап көрсетті. Фольклортанушы ғалым, филология ғылымының докторы, профессор Сәрсенбі Дәуітов «Ы.Дүйсенбаевтың қазақ әдебиеті мен фольклоры тарихына орай ғылыми еңбектерін жүйелеп, саралап, талдау негізінде қазақ филологиясына қосқан үлесі, ғылыми ұстанымдары мен көзқарасын, бүгінгі таңдағы әдебиеттану үшін маңызын анықтауда Қ.Мұқатаева саралай білген. Әдебиет тарихы туралы еңбектерін кеңес дәуірінің шындығымен және сол тұрғыдағы шығармашылық ортамен байланысын қарастырған, осыған орай әдебиет тарихын дәуірлерге бөлу принциптерінің себеп-салдарын айқындаудағы еңбектеріне талдау жасап, толық мағлұмат берген. Ғалымның

Зерделі ғалым 2011 жылдан әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде ұстаздық еңбек етуде. Журналистика факультетінің баспагерлік-редакторлық және дизайнерлік өнер кафедрасының доценті ретінде жас ұрпақты білім нәрімен сусындатып, саналы толқынды тәрбиелеуге үлкен үлес қосуда. Баспа ісін халықаралық деңгейде насихаттауда Халықаралық Мәскеу (МКВЯ), Абу-Дабі, Франкфурт Халықаралық көрме-жәрмеңкелеріне қатысқан, Қазақстан баспагерлері мен кітаптаратушылары Ассоциациясы атқарушы директоры қызметін атқарған көп жылдық ізденістерінің негізінде «Қазақ университеті» баспасынан 2012 жылы «Баспа ісіндегі стандарттар» атты оқу құралы, 2018 жылы «Отандық және шетелдік баспа ісі» атты оқу құралы жарық көрді.

Белгілі баспагер, библиограф-ғалым, редактор, ұлағатты ұстаз Қоңыр Мұқатайқызының елге сіңірген еңбегі лайықты бағаланды. Баспасөз саласындағы көп жылғы еңбегі үшін және мемлекетіміздің рухани-ордағи кемелденуіне қосқан үлесі ескеріліп, Қазақстан тәуелсіздігінің 10 жылдығына орай Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрлігінің Құрмет грамотасымен марапатталды.

Женщины-ученые суверенной Республики Казахстан! Успешно совмещающие науку и педагогику, материнство и менторство, они служат ориентиром для думающей молодежи. В преддверии празднования Дня Независимости следует отметить и их вклад в современную научно-педагогическую стратегию страны.

ЭТАЛОН

Коныр Мукатаевна Мукатаева работает на факультете журналистики, на кафедре редакторско-издательского и дизайнерского искусства. Подтянутая, всегда элегантно одетая, знающая свой предмет как никто другой, она редкий в наше время человек, пришедший в высшую школу с производства. Таких преподавателей, как Коныр Мукатаевна, имеющих большой опыт работы с книжной продукцией в столь авторитетном предприятии как Национальная книжная палата, заполучить мечтают многие кафедры. Нашим студентам повезло, ведь Коныр Мукатаевна – ас книговедения, библиографического дела. Для того, чтобы понять значение профессии, с которой связала свою жизнь наша коллега, надо окунуться в реалии прошлого столетия.

КазГИЗ, национальное государственное издательство, отмечает ныне свое столетие, – лидеры Алаш горячо болели за духовное и интеллектуальное развитие общества. В этом процессе книги играют, безусловно, важную роль, потому издание учебников, пьес, книг было взято под контроль наркоматом просвещения А. Байтурсиновым и многие известные казахские интеллигенты поддержали данный посыл и приложили усилия для переводов и разработки новых учебников и книг. Вплоть до начала «перестройки» казахское национальное издательское дело пережило эволюцию в направлении прорыва в мировое информационное поле.

Следует подчеркнуть ту ежедневную незаметную работу Книжной палаты, трудники которой успевали оформлять, классифицировать и систематизировать тысячи экземпляров книг. Коныр Мукатаевна, посвятившая много лет любимому делу, запомнилась многим авторам школьных учебников и руководителям региональных учреждений образования. Готовя книгу воспоминаний о своем отце, ушедшем из жизни в это году, я нашла в его деловых записях номер рабочего телефона, фамилию и имя Коныр Мукатаевны. Будучи одним из руководителей Северо-Казахстанского облоно, мой отец Муканов Кайролла Муканович вел телефонные переговоры с теми, кто отвечал за процесс издания учебников и монографий. Поэтому даже этот факт для меня имеет значение как признание большой роли Коныр Мукатаевны и в системе народного просвещения. Поясню. Поскольку издание учебников в Казахстане, как и во всем союзном государстве, было централизовано, ее роль в подготовке книг к каталогизации была значительной, не случайно ее работа высоко оценена государством.

Коныр Мукатаевна настолько хорошо разбирается в издательско-редакторской специализации, что эти знания и практический опыт, подкрепленный международными поездками и обменом опытом, позволили ей написать учебные пособия и монографии, в которых любой студент и молодой ученый почерпнет полезные сведения для профессионализации. В этом заключается одно из хороших качеств нашего старшего коллеги – умение делиться знаниями, формировать интеллектуальную нацию, по большому счету.

Книгоиздание – именно та сфера, судьба которой в условиях глобализации волнует настоящих патриотов. Национальные ценности в настоящее время переживают серьезное испытание. Сохранит ли казахская

книга свой статус востребованного чтения? Станет ли отрасль книгоиздания востребованной для абитуриентов? Получит ли она достойное место в готовящемся сегодня в республике Атласе перспективных профессий? Коныр Мукатаевна – ценный специалист и ученый, работник высшей школы – наша гордость и золотой фонд Казахского национального университета имени аль-Фараби.

В советское время диссертаций по темам полиграфии на отечественном материале защищалось очень редко. С чувством удовлетворения обнаружила информацию о кандидатской диссертации Кошербаева Беделбая; защита состоялась в Москве, впоследствии вышла монография Кошербаева Б. «Вопросы нормирования труда на машинно-ручных операциях в полиграфии. Алма-Ата: Казахстан, 1972». В ряду диссертаций о людях, которые отдали свои умения казахскому фольклору, литературоведению, находится и научное исследование К.М. Мукатаевой «Научное наследие И.Т. Дюсенбаева» (2007). Также ей принадлежат серьезные научные статьи, эссе, и в международном научном журнале «Айкап» увидела свет ее статья год назад.

Что мне еще импонирует в Коныр Мукатаевне? Это ее скромность, умение держать себя в коллективе, с учетом национального этикета поведения. Она в период очередного ответственного мероприятия – презентации книг и открытия на факультете именных аудиторий – по просьбе коллектива надевает казахский камзол и участвует в обряде «шашу». Эмансипированная женщина, она так накрывает дастархан и угощает национальными блюдами собственного приготовления, что пальчики оближешь.

Коныр Мукатаевна – человек действия. Насколько мне известно, она предпочитает путешествия и активный образ жизни, не унывает, что также отражает ее лидерские качества. Она всегда с коллективом, старается решать проблемные вопросы, не подвести других. В целях развития деловых и партнерских связей наша кафедра в 2019 году посетила для согласования открытия филиала, на базе Книжной палаты, прежнее место работы Коныр Мукатаевны. Надо было видеть ее волнение и искренность при переговорах, ей есть что вспомнить. Что и говорить, филиал функционирует и наши студенты-выпускники уже приняты в штат Республиканского предприятия, а его сотрудники – частые гости КазНУ.

К студентам отношение Коныр апай материнское и требовательное одновременно. Энергичная, стойкая, никогда не опускающая руки перед трудностями, она воплощает лучшие качества казахской женщины, хранительницы очага и способного руководителя.

С таким человеком идешь уверенно по жизни, и я могу от души пожелать ее семье, супругу, детям и близким беречь и угадывать еще долго новые грани таланта Коныр Мукатаевны. Хочется, чтобы и в своих последователях воплотилась ее преданность выбранной стезе, национальному книговедению.

Гюльнар МУКАНОВА,
кандидат исторических наук,
профессор, ответственный редактор
журнала «Айкап»

МИРОВЫЕ СТАНДАРТЫ В ОБУЧЕНИИ ЯЗЫКАМ

В Казахском национальном университете успешно работает Центр подготовки и сдачи экзамена по английскому языку TOEFL. Он был открыт и получил международную лицензию по соглашению с американской организацией ETS (Educational Testing Service) в 2020 году.

Большую работу по его организации и развитию проводит директор Центра кандидат филологических наук, доцент Айжан Айдынгаалиевна Мулдагалиева. В Центре работают преподаватели с большим опытом подготовки к экзаменам: Шолпан Билашевна Гумарова, Ирина Валерьевна Блаватинская. Они располагают обширными ресурсами для обучения и успешной сдачи теста: книги, электронные, аудио-, видеоматериалы от официального представительства Educational Testing Service. Экзамен проводят квалифицированные администраторы, имеющие сертификат ETS, это Бершина Надежда Васильевна и Асель Кинаятқызы Шаяхмет. Преподаватели направляют весь свой богатый научный, организационный и педагогический опыт на то, чтобы помочь кандидатам разобраться в структуре тестирования, консолидировать языковые знания, выстроить стройную систему элементов языка, подготовить себя психологически и тем самым помочь пройти тестирование наилучшим образом.

Привлекательна и материальная база университета. Экзамен проводится в аудиториях Библиотеки аль-Фараби. Это новое уникальное здание выделяется необычностью архитектуры, просторными холлами и светлыми аудиториями, где есть всё необходимое, чтобы сосредоточиться на тестировании. В этом помогут компьютерное, аудиооборудование, видеопроекторы, прекрасная система вентиляции и привлекательный дизайн.

Преимущество сдачи теста на базе КазНУ состоит еще и в том, что многие образовательные и тест-центры отменяют тестирование в связи с карантином. Условия в КазНУ позволяют организовать проведение экзамена в строгом соответствии с санитарными нормами и стандартами безопасности поведения во время пандемии COVID-19. В аудиториях строго соблюдается социальная дистанция между участниками, обеспечивается масочный режим, имеются в наличии санитайзеры, проводится тщательная дезинфекция.

Работа TOEFL-центра дает возможность студентам и преподавателям получить международный сертификат, подтверждающий уровень владения английским языком. Почему это важно? Во-первых, подтверждение профессиональной языковой квалификации для преподавателей необходимо для успешного построения академической карьеры в университете. Сегодня основная масса научной литературы издается на английском языке, и его знание открывает доступ к передовой академической мысли. Во-вторых, достижение определённого уровня владения английским языком даёт возможность участия в международных образовательных программах за рубежом. Английский делает людей из разных стран ближе друг к другу, выступает в качестве объединяющей силы, позволяет людям из разных концов мира общаться, обмениваться опытом, сотрудничать в

области образования и науки.

TOEFL (Test Of English as a Foreign Language) является частью международной системы оценки знания иностранных языков. Служба образовательного тестирования Educational Testing Service существует с 1964 года. Она поддерживает университеты по всему миру в их стремлении построить справедливую, надёжную систему оценки знания английского языка. Для этого проводятся международные исследования в области образования, психологии, исследования когнитивных процессов в области оценки знаний. Система менеджмента и маркетинга выстроена таким образом, чтобы кандидаты смогли показать свои знания во всей полноте и в наиболее комфортных условиях. ETS имеет большой авторитет не только в США, но и в 180 странах Европы, Ближнего Востока и Центральной Азии.

TOEFL впервые был введен в 1964 году Современной языковой ассоциацией (Modern Language Association) в США. Затем TOEFL стал курироваться некоммерческим объединением американских школ The College Board и американской организацией ETS (Educational Testing Service). В 2005 году появилась возможность сдавать тест онлайн. В Казахстане TOEFL стал активно распространяться, когда вышло Постановление Правительства Республики Казахстан от 19 января 2012 года № 109, где говорится, что граждане Республики Казахстан, имеющие сертификат TOEFL, освобождаются от экзамена по иностранному языку при поступлении в магистратуру и докторантуру.

Структура теста отражает потребности реальной академической жизни. Тест проверяет уровень знаний кандидата по четырем языковым направлениям: чтение, устная и письменная речь, восприятие речи на слух. Тест составлен таким образом, что дает реальную оценку всего комплекса языковых навыков. Миссией компании-разработчика тестов является повышение качества и справедливости в образовании путем предоставления достоверной оценки, исследований и сопутствующих услуг.

Сертификат TOEFL открывает возможности для достижения вершин карьеры, академического успеха и реализации своих обязанностей перед обществом. У студентов появляется шанс отправиться в другую англоговорящую страну и получить ни с чем не сравнимый опыт познания другой культуры, менталитета, иной картины мира, обогатить себя новыми знаниями, встречами и кругом общения. Будущие лидеры смогут применить международный опыт на благо своей страны – Казахстана.

Надежда БЕРШИНА,
кафедра иностранных языков

В 2020 году под эгидой ЮНЕСКО отмечается 1150-летний юбилей Великого мыслителя, ученого, философа Востока Абу Наср аль-Фараби. Празднование юбилея аль-Фараби придало мощный импульс изучению наследия великого ученого, его осмыслению в развитии мировой цивилизации как у нас в стране, так и за рубежом.

ЮБИЛЕЙ АЛЬ – ФАРАБИ: НОВАЯ ВЕХА В НАУКЕ КАЗАХСТАНА

Идея празднования юбилея Второго Аристотеля Востока, выдающегося мыслителя и ученого-энциклопедиста средневековья Абу Насра ал-Фараби принадлежит КазНУ имени аль-Фараби, которая была озвучена во время открытия секции «Аль-Фараби – философ цивилизаций» на VII Глобальном форуме Альянса Цивилизаций ООН в 2016 году.

В Послании Президента страны Касым-Жомарта Токаева «Новая реальность Казахстана: время действий» особое внимание обращено на то, что формирование ценностных ориентиров у подрастающего поколения казахстанцев должно быть неразрывно связано с духовным наследием аль-Фараби.

Модернизация общественного сознания, которая осуществляется на основе собственного национального кода, сохранения культурных завоеваний прошлого и настоящего, укрепления духовных корней национального сознания, не может не опираться на интеллектуальный феномен аль-Фараби.

Несмотря на более чем тысячелетнюю историю, взгляды аль-Фараби актуальны и сегодня. Ученый-энциклопедист стал известен всему миру своими трудами по философии, математике, физике, логике, этике, языкознанию, географии, медицине, музыке, астрономии, химии, геологии. Созданная им концепция «Добродетельного города» олицетворяет универсальные духовные ценности: добро, справедливость, мир, истина, гармония и красота.

Сегодня особо актуально звучат слова Президента Академии Наук КазССР Ш.Е. Есенова: «Аль-Фараби относится к тем великим деятелям духовной

культуры прошлого, которые, бесспорно, заслуживают того, чтобы народ глубоко чтит и запечатлевал их образ в слове, музыке, в мраморе и красках. Нам также принадлежит почетное право и обязанность изучать и бережно хранить для грядущих поколений все, что сотворено для нас человеческим гением, все передовое, прогрессивное, что через седьму веков бережно донесла до нас эстафета времени».

За прошедшие годы сложилась устойчивая исследовательская традиция фарабиеведения в Казахстане. Она способствует расширению образовательного и просветительского пространства казахстанского общества в отношении наследия аль-Фараби. У истоков казахстанской школы фарабиеведения стояли представители самых разных направлений теоретических исследований: философы и теологи, геологи и переводчики, дипломаты и востоковеды, писатели и поэты.

Изучение творческого наследия Абу Насра аль-Фараби в Казахстане началось в шестидесятые годы двадцатого века. Инициатором научных исследований в этой области стал выдающийся казахский ученый, писатель и педагог Акжан Машани (Машанов).

«Человек, вернувший миру имя великого ученого» – так называют современники Акжана Машанова. Широкий научный кругозор, знание арабского языка позволили Акжану Жаксыбековичу сделать одно из главных его дел – открыть миру роль великого ученого Абу Насыр аль-Фараби. А. Машанову принадлежат уникальные книги, научные и исторические труды: «Аристотель Востока», «Об изучении наследия аль-Фараби», «Великие ученые Средней Азии и Казахстана», «аль-Фараби и Абай».

Значительный вклад в фарабиеведение внесли такие научные деятели, как: философ, член-корреспондент НАН РК, основатель Научного центра аль-Фараби в КазНУ А.Х. Касымжанов, известный

математик, владевший арабским языком и защитивший докторскую диссертацию по математике аль-Фараби А. Кобесов, академик, философ М. Бурабаев, известный казахский писатель А. Алимжанов и др.

В научном изучении фундаментальных проблем воспитания и обучения молодежи значимы труды известных казахстанских ученых: профессора, доктора психологических наук К.Б. Жарыкбаева, доктора педагогических наук, профессора С.Калиева. В работах К.Б. Жарыкбаева получили освещение вопросы психологии аль-Фараби и его вклад в развитие мировой психологической мысли. Ему также принадлежит заслуга в издании первого библиографического указателя трудов аль-Фараби в казахстанской науке.

Благодаря проведенным исследованиям был сформирован неоценимый фонд наследия аль-Фараби, который требует внедрения в современную систему развития высшего профессионального образования.

«Совершенства люди, живя в обществе, могут достичь только с помощью образования. Только образованные члены общества смогут построить цивилизованное государство» – эти слова, высказанные великим ученым-энциклопедистом аль-Фараби, звучат как наказ нам, его потомкам, живущих в XXI веке.

Аль-Фараби – культурный символ Казахстана, его имя увековечено в памяти народа и наш долг, передать подрастающему поколению духовно-интеллектуальное наследие великого ученого-мыслителя, вошедшего в сокровищницу мировой истории, культуры, философии и науки.

Акмарал МАГАУОВА,
доктор педагогических наук,
профессор

КазНУ имени аль-Фараби провел международную научно-практическую онлайн-конференцию «Развитие Республики Казахстан как современного государства: современные реалии, новые идеи, правовая практика», посвященную памяти Сартаева Султана Сартаевича, академика НАН РК, доктора юридических наук, профессора.

Слово об Учителе

На протяжении 65 лет научно-педагогическая и общественная деятельность Султана Сартаевича была связана с Казахским национальным университетом им. аль-Фараби. Будучи одним из самых авторитетных профессоров университета, владеющим в совершенстве ораторским искусством, великолепной эрудицией, высокой степенью порядочности и интеллекта, он пользовался большим уважением среди юридической общественности не только в Казахстане, но и в государствах СНГ.

За активную научно-педагогическую и общественно-политическую деятельность С.С. Сартаев получил большое признание и был награжден: орденом «Знак Почета» (1981 г.), золотой медалью аль-Фараби (2009 г.), орденом Манас (2010 г.), орденом Барыс III степени (2011 г.).

За фундаментальные научные разработки в 2016 году академик С.С. Сартаев первым в Казахстане удостоился золотой медали Национальной Академии Наук Республики Казахстан за выдающиеся заслуги в научной сфере и безупречную научную репутацию.

Султан Сартаев принимал активное участие в разработке важнейших законопроектов республики. Как наиболее деятельный депутат Верховного Совета Республики Казахстан XII – XIII созывов он принимал участие во всех знаменательных событиях государственной значимости. Был руководителем группы разработчиков проектов Закона о языках, Декларации о государственном суверенитете Казахской ССР, Закона об учреждении Поста Президента Казахской ССР, Конституционного Закона о государственной независимости РК, о гражданстве Республики Казахстан.

В начале пленарного заседания с приветственным словом к участникам обратились: академик НАН РК, доктор технических наук, профессор, ректор КазНУ им. аль-Фараби Г.М. Мутанов, академик НАН РК, доктор химических наук, профессор, председатель Совета старейшин КазНУ им. аль-

Фараби З.А. Мансуров, доктор юридических наук, профессор, член Конституционного Совета Республики Казахстан А.А. Темербеков и другие.

В пленарном заседании участие приняли, выступив с докладами: академик НАН РК, доктор юридических наук, профессор С.Н. Сабихенов («Штрихи к портрету Академика С.С.Сартаева»), доктор юридических наук, профессор А.Н. Агыбаев («Академик Султан Сартайұлы – жақсы шәкірттерімен аты шыққан ұстаз»), доктор юридических наук, профессор, ректор Евразийской юридической академии им. Д.А. Кунаева О. Жалаири «Слово об Учителе – Академике С.С.Сартаеве», доктор юридических наук, профессор Дагестанского государственного университета, Российская Федерация М.А. Исмаилов («Академик С.С.Сартаев: ученый, гражданин, патриот»), чл.-корр. НАН РК, доктор юридических наук, профессор, ректор Карагандинского государственного университета им. Е.А. Букетова Н.О. Дулатбеков («Қазақстан Республикасында құқықтық мемлекеттің қалыптасуы мен дамуы барысындағы академик С.С.Сартаевтың орны және қосқан

үлесі»). Всего в конференции приняли участие 75 докладчиков.

Приветственные письма участникам международной научно-практической онлайн-конференции прислали: Ассоциация юристов России, Союз юристов Белоруссии, Северо-Кавказский Федеральный университет, Пензенский государственный университет и др.

Оценивая заслуги академика С.С. Сартаева перед казахстанской юриспруденцией, можно с уверенностью сказать, что на советском и постсоветском пространстве не было и нет ученого, который оказал бы такое значительное влияние на развитие юридического образования и науки в Казахстане, и в особенности самой важной и сложной ее части – конституционного и государственного права.

Осмысление деятельности и творчества Султана Сартаевича Сартаева, их исторического значения еще предстоит в будущем. Его имя навсегда останется в памяти учеников и юридической общественности Казахстана, и государств СНГ.

К.С. МАУЛЕНОВ,
доктор юридических наук,
профессор Международного университета
информационных технологий

Elsevier – крупнейший научный издательский дом в мире. Филиалы его функционируют в Великобритании, США, Бразилии и др. Elsevier предоставляет доступ к научным статьям для примерно 4500 организаций и университетов из 180 стран мира, предоставляет решения для анализа информации и цифровые инструменты исследованиями, результатов НИОКР и профессионального образования.

СЕРТИФИКАТЫ ОТ ELSEVIER

решения SciVal» осветил Дмитрий Султанов – менеджер по аналитическим решениям в Elsevier. Навыки ориентирования в информационном поле платформы Elsevier пересказали и другие спикеры», отмечает магистрант 1-го курса специальности «Дизайн» Галия Торемуратова.

Довольны участием в конференции магистранты Марина Буравова (2 курс, Издательское дело) и Джамия Бектемирова (1 курс, Дизайн). По их мнению, «... спикеры весьма квалифицированно рекомендовали слушателям пройти образовательный контент на Science Direct для дистанционного обучения, раскрыли детали, как можно повысить свой статус в научном мире»,

Безусловно, такие мероприятия побуждают молодых ученых размещать в зарубежных издательствах свои научные материалы. Основной вывод: если идти по правильному алгоритму, следовать рекомендациям наставников, то со стороны будущих молодых специалистов РК еще больше возрастёт интерес к исследованию граней выбранных профессий, для научного раскрытия потенциала национальных ценностей Искусства книги и Дизайна, и всех остальных направлений послевузовской подготовки.

Гюльнар МУКАНОВА,
профессор кафедры
издательского дела и дизайна

программу 1-го курса, и девушки успешно ее осваивают. Во-вторых, чтобы наглядно продемонстрировать возможности межкультурной коммуникации, мы с магистрантами активно поддерживаем внешние научные контакты с научными центрами Украины, стран Центральной Азии. В-третьих, они осваивают английский язык вместе с преподавателем, наконец, все объявления о предстоящих форумах мы получаем от деканата и руководства кафедры. Узнав о конференции Elsevier, решили не упускать возможность. Время, затраченное на участие, окупается полученными знаниями. И сертификат порадовал. Чтобы его получить, надо было еще пройти анкетирование.

Позади испытания, и магистранты делятся своими отзывами о содержании и формате мероприятия, организованного Elsevier. Все дружно характеризуют реальную пользу от подобных дискурсов.

«На данный момент очень много ресурсов для написания научных методик, об этом говорилось на семинаре экспертов издательства Евросоюза, была дана информация, какие имеются возможности и перспективы в период пандемии для молодых исследователей. Актуальный вопрос «Образовательный контент на Science Direct для дистанционного обучения» раскрыла Helena Paczuska, менеджер по eBooks Elsevier. Тему «Международное сотрудничество, рейтинг THE и QS:

«Yes, I Can! Да Я Могу! Да Я Умею!» – эти фразы обладают особой энергетикой! Они придают человеку уверенность в себе, в своих силах, способностях и выражают готовность к действию, а именно, овладению иностранным языком, о чем пойдет речь в данной статье.

Yes, I Can!

привела слова девушки из Казахстана Асель Туленовой, которая работает в Белом Доме в США о том, что каждый день нужно делать шаг вперед к успеху. Молдир уверена, что никто не принесет успех на тарелочке, самой надо трудиться. Асель утверждает: «Надо делать то, что тебе по душе и приложить все усилия, чтобы добиться успеха. Динара: «Успех приходит к тому, кто усердно трудится».

Студенты КазНУ имени аль-Фараби рассказали интересные истории успеха своих родителей и родных. Мама Каламкас Есим добилась успеха благодаря усердному труду, упорству. Арайлым Торгаевой ее тетя посоветовала ставить правильные цели. Мама Аккуум Байзулла посоветовала иметь мечту, сосредоточиться на ней и добиться, чтобы мечта осуществилась. Мама Жансая Карл добилась успеха благодаря своему трудолюбию и креативности и, самое главное, посоветовала всегда оставаться честным и добрым человеком. Девиз мамы Алуа Толеубековой: «Не бояться и никогда не сдаваться!». Дедушка Шынар Акылжан считает, что надо быть надежным и честным человеком и ставить точные цели. Папа Алуа Бековой учит ее реализовать свои способности и уметь преодолевать все трудности на жизненном пути.

Участники конференции выступали на английском языке естественно и непринужденно. Мероприятие прошло успешно и с большой отдачей.

А.А. МУЛДАГАЛИЕВА,
А.А. ЖАНУЗАКОВА,
факультет филологии и
мировых языков

скетчи, пели песни, и все мероприятия проходили задорно и весело.

В этом учебном году руководителями клуба было запланировано проведение не только внутриуниверситетских, но и совместных с другими университетами мероприятий на английском языке. В этом смысле дистанционное обучение предоставило нам великолепную возможность пригласить студентов других университетов Казахстана к участию в наших мероприятиях.

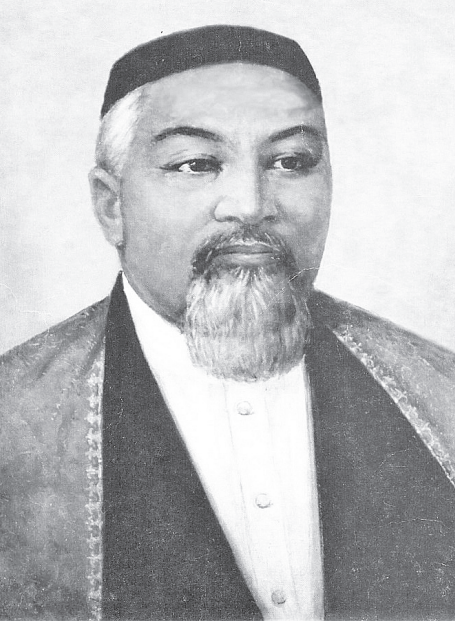
Члены Клуба «Yes I Can» пригласили студентов Университета им. Махамбета Утемисова (Уральск) принять участие в обсуждении темы «How to be Successful?». Студенты доцента кафедры иностранных языков Алмы Габдрахимовны Абухановой

с большим энтузиазмом приняли приглашение, и конференция на тему «How to be Successful?» состоялась. Все участники конференции выступали на английском языке со своими идеями по теме конференции.

Студенты Университета им. Махамбета Утемисова Алишер Тлесов, Альфия Исмагулова, Дильназ Тулегенова, Молдир Нурклыш, Асель Талапова и Динара Омарова на хорошем английском языке поделились своими мыслями о том, как они представляют концепт «Успех». По мнению Алишера, каждый понимает успех по-своему, для некоторых это – деньги, для других – здоровье. Альфия считает, чтобы добиться успеха, нужно иметь силу воли и быть готовым рисковать. Дильназ

НРАВСТВЕННО-ЭТИЧЕСКИЙ КОДЕКС АБАЯ

Этот год был ознаменован значимым событием – 175-летним юбилеем выдающегося просветителя, великого поэта, мыслителя XIX века Абая Кунанбаева, творческое наследие которого не только обогатило духовность казахского народа, но стало «многогранным алмазом» в сокровищнице мировой культуры.

«Не для забавы я слагаю стих,
Не выдумками наполняю стих,
Для чутких слухом, сердцем и душой,
Для молодых я свой рождаю стих.»

В этом программном стихотворении Абай определил предмет своего творчества, раскрывающий основополагающие общечеловеческие проблемы формирования нравственных принципов и нравственных ценностей в жизни каждого человека.

В центре миропонимания Абая, как и других мыслителей, находится человек, сущность которого мыслитель рассматривает чрезвычайно многопланово, с точки зрения биологической, психологической, социальной и педагогической. Абай привлекает эстетический, этический облик человека, его образование и воспитание, мир его чувств и интеллекта, его идеалы и цель жизни.

Абай понимал человека как целостную личность, наделенную душой и разумом. Человек для Абая – центр мироздания. Духовность – определяющее начало в человеке, которое впитывается посредством книг и народной мудрости, искусства и духовного опыта.

Свой высший этический идеал Абай выразил в нравственной формуле: «Адам бол! – Будь человеком!», «Адам дегенданқым бар!» – «Я горд тем, что я человек!», с которой он обращается, прежде всего, к молодежи.

Этический смысл абаевской формулы «Адам бол!» состоит в высокой оценке роли назначения человека в жизни. В его понимании человек должен сочетать в себе разум и гуманность, трудолюбие и образованность, дружбу и любовь. Он не устал напоминать современникам, что солнце и луна – украшение небес; леса и ягоды – украшение гор, а украшение земли – человек. Мысли поэта-гуманиста наполнены мудростью, идеями гуманизма и нравственности.

Формула нравственности в трактовке Абая «Адам бол!» («Будь, стань человеком!») заключается также в следующих нижеприведенных положениях. Зрелость человека, на взгляд просветителя, определяют три главных качества: разум, сердце, воля. Опорой общества и народа должны быть личности, в полной мере овладевшие этими качествами.

Выдвигая свой нравственный принцип, Абай разрабатывает для молодёжи целый кодекс этических норм дружбы и товарищества, любви в супружестве, долга и

совести, мужества и красоты человеческих отношений и т.д. В этом отношении характерны такие произведения, как: «О, джигиты, дорог смех, не шутовство», «В интернате учиться» и многие другие. Если в одних стихотворениях Абай учит, что надо делать, чтобы быть человеком, то в других учит, чего не следует делать, чтобы стать человеком. Например, «Не щеголяй вещами», «Измучен, обманут я всем вокруг» и другие.

Мерило человечности

Абаем формулируются в его поэзии и прозе наиболее общие нравственные принципы его высшего этического идеала «Адам бол!». Во-первых, это трудолюбие, во-вторых, стремление к знанию, разумности, в-третьих, умеренность, в-четвёртых, совестливость и, в-пятых, самоконтроль, самовоспитание, самодисциплина. По его мнению, духовное совершенствование личности во многом зависит от приобретения знаний, просвещения. «Знание человека, – писал он, – это мерило человечности». Только обладая необходимой суммой знаний, человек может познать мир, отличать добро от зла, полезное от вредного, и лишь тогда от него можно ждать пользы. Чтобы успевать за растущими знаниями человеческого общества, необходимо учиться, пополнять свои знания каждый час. Обращаясь к молодежи, он призывает их: «Лишь знаньем жив человек/ Лишь знаньем движется век/ Лишь знанье светоч сердец...».

Высоко оценивая роль воспитания в изменении нравов людей, Абай определяет нравственные цели воспитания и образования. Высшая цель воспитания, по мнению Абая, – сделать из ребёнка труженика и патриота, а цель обучения – познание вселенной, приобретение знаний, получение образования и профессии.

Актуальны сегодня мысли Абая о формировании нравственных принципов и нравственных ценностей в процессе самой жизни в противовес религиозному учению о «божественной предопределённости» морали. По мнению Абая, человек не рождается с какими-то готовыми качествами личности. Все понятия о добродетели, все правила поведения приобретаются в процессе его жизни и деятельности. Он призывает молодых: «Не кидайся на всё сгоряча, Дарованьем своим гордись: «И ты, человек, кирпич мирозданья. В здание жизни самой ложись».

В своих «Словах назиданиях», полных глубоких философских представлений, он говорит о важности образования в жизни. Абай призывает казахскую молодежь быть гражданами с высокими морально-этическими, культурными и другими общечеловеческими ценностями. Поэт призывал молодежь к учению, к овладению наукой, различными новыми ремеслами, советовал трудиться честно, на благо общества. В «Словах назидания» Абай пишет: «Без науки нет блага ни на том, ни на этом свете». «Сорок пятое слово» заканчивается словами: «Тот, у кого больше знаний... тот и обладает миром».

Многие произведения великого мыслителя пронизаны нравственно-этическими назиданиями, опирающимися на интересы, нравственные идеалы и мудрость трудового народа, на творчество казахской народной интеллигенции – акынов и композиторов, на достижения общественной мысли народов Востока и Запада.

А.С. МАГАУОВА,
доктор педагогических наук, профессор

Истамбұл университеті әдебиет факультеті қазіргі түркі тілдері кафедрасының профессорлары Мехмет Өлмез бен Ораз Сапашұлының ұйымдастыруымен Түркия мен Қазақстан ғалымдарының бірлескен «Ескі түрікшеден бүгінге дейінгі қазақшаның сөздік қоры» атты ғылыми онлайн семинары өтті.

МАҢЫЗДЫ ҒЫЛЫМИ БАС ҚОСУ

Ғылыми бас қосуда қазақстандық Ерғали Есбосынов, Марлен Абилов, Осман Кабадайы (Қазақстанға шақыртылған профессор), Түркиялық Мехмет Өлмез, Ораз Сапашұлы, Емин Оба, Кенан Коч, Екрем Аян, Жазира Отызбай, Райма Әуесхан сынды ғалымдардың жалпы түркітану ғылымы жайлы, сонымен қатар ескі дәуірдегі қос тілді сөздіктердің қалыптасуы мен дамуы, олардағы сөздік қордың күні бүгінге дейінгі сақталып келуі, өзгеріске ұшырауы, қолданылуы жайлы баяндамалар тыңдалды.

Баяндама барысында зерттеушілер мынадай тың әрі құнды деректерді ұсынды. XVIII ғасырда Русь императрицасы Екатерина II-нің жарлығымен Ресей императорлығында мекендеген халықтарды зерттеу мақсатында Ресейдегі халықтардың тілін зерттеу басталыпты. Императрицаның жарлығы бойынша, ең алғашқы зерттелген тілдердің бірі қазақ тілі болыпты. Осының негізінде 1774 жылы Өскемен бекінісінің генерал губернаторы, генерал майор Антуан Скалонның «Қазақша орысша сөздігі» құрастырылып, жарияланған екен. Бұдан бұрында Иоган Фальктің «Орысша қазақша қолжазба сөздігі» жасалыпты.

Аталған сөздіктерден кейін тағы да бірнеше сөздіктер құрастырылыпты (И.П. Фальк. «Русско-казахский рукописный словарь» (1771); Г.Ю. Клапрот. «Немецко-татарско-казахско-бухарско-калмыкский глоссарий» (1773-74); Г.Ю. Клапрот. «Французско-казахский глоссарий» (1825); Н.И. Ильминский. «Казахско-русский словарь в Материалах к изучению киргизского наречия» (1861); А.Б. Старчевский «Спутник русского человека в Средней Азии» (1878); И. Букин. «Русско-

киргизский и киргизско-русский словарь» (1883); «Киргизско-русский словарь» (1897); «Краткий русско-киргизский словарь» (1898); И. Лаптев. «Материалы по казак-киргизскому языку» (1900); Ж. Кушербаев. «Краткий русско-киргизский дорожник со словарем» Омск, 1906. Дорожник вышел под редакцией А.Е. Алекторова (1861-1919) педагога, автора учебников казахского языка, ученого-востоковеда; «Русско-киргизский словарь» (г. Верный, 1912); Т. Бонин. «Киргизско-Русский словарь» (1913). М. Мырзаберген. «История казахской лексикографии (2 половина XVIII в. 1917 г.» 1992.). А. Скалонның сөздігіндегі жинақталған қазақша сөздер Екатерина II-нің жарлығымен басылып шыққан «Сравнительный словарь всех языков и наречий» сөздігіне негіз ретінде қолданылыпты.

Сонымен қатар қазіргі түркі тілдерін зерттеп жүрген Түркиялық зерттеуші ғалымдар қазақ тіл білімі бойынша жарияланған лексикографиялық еңбектердің (Р. Сыздық, Ә. Қайдар, Ә. Нұрмағамбетов Т. Жанұзақов, Б. Қалиев және т.б.) әрқайсысына жеке-жеке тоқталып, олардың ішіндегі түркі халықтарына ортақ атаулардың айтылуы мен олардың мағыналарына талдаулар жасап, тіліміздегі бірнеше сөздікке берген ғылыми пікірлерін естіп, риза болдым. Осындай ғылыми бас қосулар жиі болса, әрине, қазақ ғылымын әлемге танытарымыз сөзсіз.

С.Б. БЕКТЕМІРОВА,
филология ғылымдарының
кандидаты, доцент

Студенты и преподаватели кафедры математического и компьютерного моделирования КазНУ вручили подарки к Новому году воспитанникам детского дома детей-инвалидов с психоневрологическими патологиями

Қазақстан мен Әзірбайжан арасындағы бауырлас қарым-қатынас, сарқылмас қор, ортақ теңіз шекаралары, Қазақстанда тұрып жатқан Әзірбайжан диаспорасы, тарихи «Жібек жолындағы» геостратегиялық орны, бауырлас еліміздің арасындағы қарым-қатынасының жарқын болашағын қамтамасыз ететін негізгі қозғаушы күші болып табылады. Энергетика, транспорт, құрылыс, ауыл шаруашылығы, байланыс, туризм – екіжақты ынтымақтастықтың басты артықшылықтары ретінде саналады.

Екі мемлекеттің территориясы арқылы өтетін Шығыс-Батыс көлік жолдарын тиімді пайдалану мүмкіндіктері қаралып, керекті шаралар қарастырылған. Қазіргі уақытта, Қазақстанда өндірілген қуат көздері және тағы да басқа тауарлар көптеген көлік түрлерімен Әзірбайжан арқылы Еуропаға тасымалданады. Баку-Тбилиси-Карс темір жолының пайдалануға берілген кезінен бастап, Бакудағы жаңа халықаралық порт Қазақстандағы көлік инфрақұрылымының дамуына жол ашып, осы салада серіктестікті одан әрі дамытуға және транзиттік дәлізде біздің мемлекеттеріміздің маңыздылығын арттыруда септігін тигізеді.

Бүгінгі таңда Әзірбайжан мен Қазақстан арасында экономикалық қарым-қатынас аясында жеткілікті түрде дамыған құқықтық қор бар, соның ішінде инвестицияларды қорғау үшін, екі еселенген салық төлемдерін болдыртпау үшін 20 аса келісімдерге қол қойылған, және де тауар айналымына оң әсерін тигізетін көптеген шарттар жасалған. Қазақстанда қазіргі таңда шамамен 300 әзірбайжандық серіктестік жұмыс атқарады.

Осы серіктестіктің ары қарай жаңдану және даму болашағы ретінде Қазақстан және Әзірбайжанның екі беделді оқу орындарының бірлесе отырып «Теңіз және энергетикалық құқық» қос дипломды білім беру бағдарламасын 2020-2021 оқу жылы ашқан еді.

2020 жылдың 21 қыркүйегінде әл-Фараби атындағы ҚазҰУ ректоратының отырысына әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректоры академик Ғ. М. Мұтанов, Баку мемлекеттік университетінің ректоры академик Ельчин Бабаев, Әзірбайжан Республикасының Қазақстан Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Рашад Маммадов, Қазақстан Республикасының Әзірбайжан Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Сержан Әбдікәрімов, Баку мемлекеттік университетінің Заң факультетінің деканы, профессор Әмір Әлиев және әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті Заң факультетінің деканы, заң ғылымдарының докторы, профессор Даулет Байдельдинов,

ТЕҢІЗ ЖӘНЕ ЭНЕРГЕТИКАЛЫҚ ҚҰҚЫҚ

Photo: inbusiness.kz

сондай-ақ университеттің профессорлық-оқытушылық құрамының қатысуымен онлайн бейнеконференция өткен болатын.

Отырыс барысында Баку мемлекеттік университеті мен әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті арасындағы ынтымақтастық туралы Бас келісім шеңберінде «Теңіз және энергетика құқығы» мамандығы бойынша екі дипломды магистрлік бағдарлама құру туралы келісімге қол қойылды.

ҚазҰУ-дың заң факультетінде әлемге әйгілі мұнай алыбы – «Шеврон» компаниясымен бірге жұмыс тәжірибесі бар жетекші заңгерлер жұмыс істесе, Баку мемлекеттік университетінде белгілі ғалымдар, мұнай және халықаралық құқық саласындағы көптеген ғылыми еңбектердің авторлары жұмыс істейді. Ғалымдарымыздың бірлескен тәжірибесін ескере отырып «Теңіз және энергетикалық құқық» мамандығы бойынша қос дипломды білім берудің магистрлік бағдарламасын құру қажеттілігі туралы шешімге келген еді.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті еліміздің алдыңғы қатарлы жоғарғы оқу орындарының бірегейі болып есептеледі.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті – Қазақстан ЖОО Басты рейтингісі бойынша көшбасшы, мемлекетіміздің тарихында бірінші болып Қазақстан Республикасы Президентінің сыйлығының лауреаты «Сапа саласындағы жетістіктері үшін», Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығының «Қызметтер пен өнім сапасы саласындағы жетістіктері үшін» сыйлығының дипломанты. Біздің университетіміз Халықаралық университеттер Ассоциациясының мүшесі және Еуразиялық университеттер

Ассоциациясының ұйымдастырушысы.

Университет жоғарғы білікті мамандарды даярлауға, әлемдік білім кеңестігінде интеграциялауға, өндіріске енгізілетін фундаменталды және қолданбалы зерттеулерді дамытуға бағытталатын кең көлемдегі білім, ғылыми, рухани-тәрбиелік, инновациялық және өндіруші негізіне ие. Бүгінгі таңда әл-Фараби атындағы ҚазҰУ алуан түрлі мамандықтарды ұсынатын білім және ғылымның ордасы.

Университет құрамында жаңадан құрылған Ақпараттық технологиялар факультетін қосқанда 16 факультет, 32 ғылыми-зерттеу институттары мен орталықтар, технопарк қызмет атқарады. Сонымен бірге 2000-нан астам профессорлар, докторлар, ғылым кандидаттары мен философия докторлары, 100-ден астам академиялардың академиктері, 40-қа жақын Қазақстан Республикасына еңбек сіңірген қайраткерлері, 40-тан астам Қазақстан Республикасының мемлекеттік және ағаулы сыйлығының лауреаттары, сондай-ақ 40 жас ғалымдар сыйлығының лауреаттары мен 47 мемлекеттік ғылыми стипендиялардың стипендианттары еңбек етеді. Университетте 25 мыңнан астам білімгерлер мен көпсалалы жоғары кәсіби білім жүйесі бойынша магистранттар білім алуға.

Әзірбайжан елінің көрнекті оқу орындарының бірі Баку мемлекеттік университеті де, кез келген елдің экономикалық, мәдени және зияткерлік деңгейінің барометрі болып саналатын университеттің миссиясын абыроймен орындайды.

Баку мемлекеттік университетінде бакалавриаттың 57 мамандығы және магистратураның 190 мамандығы бойынша 20 мыңнан астам студент оқиды.

Университет штатында 4000 қызметкер және 1500 профессор жұмыс істейді, оның ішінде 200 жоғары мемлекеттік медальдар мен ордендердің лауреаттары, 20 ҰҒА-ның нақты және қауымдастырылған мүшелері, 12 Милли Меджлис депутаттары, 5 Мемлекеттік сыйлықтың лауреаттары, 30 еңбек сіңірген ғалымдар, 300 ғылым докторлары, 800-ден астам ғылым кандидаттары мен доценттер бар. Бүгінде Баку мемлекеттік университетінде 17 факультет, 125 кафедра, 2 жоғары жабдықталған ғылыми-зерттеу институты, 3 ғылыми-зерттеу орталығы және 24 ғылыми-зерттеу зертханасы жұмыс істейді. Университеттегі ғылым мен білімнің дәйекті дамуы соңғы реформалардың нәтижесі болып табылады.

Қазіргі уақытта көпсалалы Баку мемлекеттік университеті 17 факультеттен тұрады, олар 60 бакалавриат және 37 магистратура мамандықтарын үш тілде (Әзірбайжан, орыс және ағылшын) ұсынады. БМУ студенттері 14 әлем тілдерін оқиды. Математика, физика, химия, биология сияқты іргелі ғылымдармен қатар университет Ақпараттық құқық, Кавказ халықтарының тарихы, жасыл химия, медиа және коммуникациялық жүйелер, теле және радиохабарларды басқару, су ресурстарын интеграциялық басқару, биоалуантүрлілік және қоршаған ортаны қорғау, Биоэкология және т.б. сияқты жаңа мамандықтарды енгізді.

2020 жылы Дүниежүзілік пандемияның белең алуына байланысты, оқудың онлайн форматын «Univer» жүйесінде, ынтымақтастық арқасында Microsoft корпорациясының платформаларын студенттер, оқытушылар мен қызметкерлер тегін пайдаланды. Пандемия әсерінен онлайн оқу формасы бойынша біршама бағдарламаларды жасақтау арқылы студенттердің жеке дербес деректері арқылы сессия өткізу жұмыстары мен сабақ өткізудің бірыңғай жүйесін қолдануда. Екі елдің магистранттары оқудың онлайн жүйесі арқылы Zoom платформасы мен Microsoft Teams қосымшалары арқылы оқуларын жалғастырып отыратын.

Екі университеттің қарқынды бағамдай отырып, жаңа ашылған мамандықтың магистранттарынан болашақта білікті де білімді теңіз және энергетика саласының заңгер мамандары даярланып, екі елдің теңіз және энергетикалық саласының дамуына зор үлес қосатынына сеніміміз мол.

Айжан ЖАТҚАНБАЕВА,
кеден, қаржы және экологиялық құқық кафедрасының меңгерушісі, з.ғ.д., профессор

Гүлнар АЙГАРИНОВА,
кеден, қаржы және экологиялық құқық кафедрасы, з.ғ.к., профессор

ҚазҰУ-да «Жоғары медицина мектебі», медицина және денсаулық сақтау факультеті және Neuroscience неврологтарының Қазақстандық Ұлттық қауымдастығымен бірлесе отырып, «Қазіргі әлемдегі жүйке жүйесінің аурулары» атты халықаралық ғылыми-практикалық онлайн-конференция өтті.

Конференцияның ашылуына әл-Фараби атындағы ҚазҰУ медицина және денсаулық сақтау факультетінің директоры, профессор Раушан Биномқызы Исаева және КНАНН президенті, профессор Салтанат Уәлиханқызы Каменова қатысты.

Профессор Раушан Исаева өз сөзінде бұл халықаралық шараның қазақстандық және шетелдік неврологтар үшін ерекше маңыздылығын атап, конференцияға қатысушыларға жемісті жұмыс тіледі.

Медицина ғылымдарының докторы, СПбГМУ неврология кафедрасының

ТАНЫМАЛ ДӘРІГЕРЛЕР БАС ҚОСТЫ

Каменова Салтанат Уәлихановна

Исаева Раушан Биномовна

профессоры Н. А. Тотолян; академик П.Павлов; неврология, нейрохирургия және медициналық генетика кафедрасының профессоры Н. В. Хачанова және тағы да басқаларының баяндамалары қатысушылардың аса

қызығушылығын тудырды.

Барлық баяндамалар бірнеше склероз проблемасына, атап айтқанда оның жоғары белсенді формасына, МС емдеудің жаңа мүмкіндіктері мен тәсілдеріне арналды. Конференция

ұйымдастырушылары тұқым қуалайтын нейромускулярылық аурулар мәселесін жариялауға ерекше назар аударды. Осы тақырып бойынша профессор М.М. Лепесова мен профессор Ә.Х. Жақсыбаева баяндама жасады.

Конференция барысында ишемиялық инсульт тақырыбы көтеріліп, оны емдеудің жаңа мүмкіндіктері туралы м.ғ.д., Ресей Федерациясының еңбек сіңірген дәрігері, Н. И. Пирогова атындағы РҰҒМУ профессоры А. И. Федин баяндады.

Шараға алыс жақын шетелдерден 1500-ден астам дәрігер қатысты. Конференцияның барлық қатысушылары бұл онлайн шараны ұйымдастырудың жоғары деңгейін және болашақта мұндай шаралар қызықты әрі танымды болады деген үмітін атап өтті.

Өз тілшімізден

Дене шынықтыру және спорт кафедрасының ұжымы Алматы қаласындағы «Жанұя» балалар үйінің тәрбиеленушілеріне қайырымдылық шарасын жасады

Жуырда шығыстану факультеті Таяу Шығыс және Оңтүстік Азия кафедрасы «Гүлістан» үйірмесі көне замандардан бастау алатын парсы жұртының «Шаб-и Ялда» мерекесін атап өтті.

Шаб-и Ялда жылдың ең ұзақ түніне, яғни 21 желтоқсанға сәйкес келеді. Иран күнтізбесі бойынша күздің соңғы күнінен (30-азар) қыстың бірінші күніне (1-дей) қараған түні тойланады. «Шаб-и Ялда» «өмірге келу түні» деген мағына береді. Ежелгі ирандықтар жылдың ең ұзақ түнінен кейін біртіндеп күн ұзаратынын жақсы білген. Ирандықтардың түсінігінде күн – жақсылық пен нұрдың, ал түн – жамандық пен қараңғылықтың билік ететін кезі. Сондықтан жылдың ең ұзақ түнінде туыстар, достар және көршілер жиналып, бір-біріне тілек айтып, Хафиз ғазалдарын оқып, ақыл-насихатқа толы әңгімелер айтып таңды атырады. Дастарханға жемістер мен аджил (қуырылған пісте, грек жаңғағы, орман жаңғағы, бадам, асбұршақ және қауын дәндерінің жиынтығы). Анар мен қарбыз мерекелік дастарханның көркін ашатын жемістер. Бұл күн Иранда ресми мереке емес, бірақ ирандықтар бұл мерекені кең түрде тойлайды.

«Гүлістан» үйірмесі ұйымдастырған мерекелік шараға Қазақстан Республикасындағы ИИР елшісі Мәжит Самадзада Сабер мырза, Алматы қаласындағы ИИР бас консулы Мухсин Фагани мырзалар қатысып мерекелік шараға қатысушыларды Иранның көне мерекесі «Шаб-и Ялда» мерекесімен құттықтап, Қазақстандағы ирантану саласының шарықтап дамуына

Иранның көне мерекесі

тілектестіктерін білдірді. Қазақстан мен Иран арасындағы тарихи, әдеби, мәдени және дипломатиялық қарым-қатынастар көне дәуірлерден бастау алатынын атап көрсеткен ИИР Қазақстан Республикасындағы елшісі Мәжит Самадзада Сабер мырза алдағы уақытта да екі елдің арасындағы байланыс дами түсетінін және Қазақстан мен Иранның тарихи маңызы орасан зор көршілер екендігін атап өтті. Алматы қаласындағы бас консул М.Фагани мырза әл-Фараби атындағы ҚазҰУ шығыстану факультеті, Таяу және Оңтүстік Азия кафедрасының

парсы тілі бөлімі Қазақстандағы тұңғыш ашылған және ең ірі ирантану орталығы болып табылатынын және бұл орталықтың болашағы зор екендігіне сенім білдірді. Сондай-ақ «Шаб-и Ялда» мерекелік шарасына Иран, Пәкістан, Босния және Герцеговина елдерінің ғалымдары, Халықаралық Сағди қорының өкілдері мен отандық ирантанушылар және Таяу Шығыс және Оңтүстік Азия кафедрасының оқытушылары, студенттері, магистранттары мен докторанттары қатысты. Лахор қаласындағы Қыздар университетінің ұстазы, ф.ғ.д. Азми Зарин Назми

ханым жылдың ең ұзақ түніне арнап парсы тілінде жазған өлеңдерін оқып, көпшіліктің ықыласына бөленді. Босния және Герцеговиналық ирантанушы Эльвир Мусич «Шаб-и Ялда» мерекесінде парсының атақты ақыны Хафиз Ширазидың ғазалдарын оқу дәстүрі туралы зерттеулерімен бөлісіп, Хафиздың ғазалдарын оқыды. Тегеран қаласындағы Шахид Бехешти және Алламе Табатабаи университеттерінің ұстаздары Иранның көне мерекесіне қатысты түрлі рәсімдер мен оның парсы әдебиетіне әсері туралы баяндамалар жасады. Халықаралық Сағди қорының өкілдері парсы тілін үйренгісі келетіндерге қолдау білдіретіндіктерін айтып алдағы уақытта тегін онлайн курстар өткізуді жоспарлағандықтарын жеткізді. Таяу Шығыс және Оңтүстік Азия кафедрасы парсы тілі бөлімінің студенттері «Шаб-и Ялда» мерекесі туралы слайдтар көрсетіп, Хафиздың ғазалдарын оқыды.

Сонымен қатар, бұл мерекелік шараға еліміздегі бірқатар ЖОО парсы тілі бөлімінің оқытушылары мен студенттері қатысып, Иранның көне мерекесіне қатысты ойларымен бөлісіп, өлеңдер оқыды. Шара соңында қатысушылар арасында сұрақтар қойылып, пікірлер мен ұсыныстар ортаға салынды. «Шаб-и Ялда» мерекелік шарасы бірнеше елдің ғалымдарының басын қосып халықаралық деңгейде аталып өтті және студенттер арасында мәдени және әдеби қарым-қатынастың нығая түсуіне ұйытқы болды.

Ғ. ҚАМБАРБЕКОВА,
Таяу Шығыс және Оңтүстік Азия кафедрасының аға оқытушысы

Команда студенттер факультета журналистики КазНУ имени аль-Фараби заняла I место в заочном туре конкурса «Битва журфаков»-2020. Нашими соперниками были команды студентов-журналистов из Беларуси, Казахстана, Кыргызстана.

А сначала был конкурс портфолио. Будущие журналисты выслали работы, опубликованные в СМИ. Это и телевизионные сюжеты, и публикации в газетах и журналах, разножанровые материалы на казахстанских сайтах. Каждой команде была определена тема исследования.

Нашей команде досталась тема «Депортация чеченцев на территорию Казахстана в период Великой Отечественной войны». Форма предоставления материала – лонгрид. Прежде чем собирать лонгрид, наши студенты детально изучили историю России и Казахстана, обратив особое внимание на темы колонизации, переселения, депортации разных народов в Казахстан. Читали книги, изучали архивные источники. Искали депортированные семьи, которые так и остались жить в Казахстане со времен Великой Отечественной войны. Отказы дать интервью, сняться на камеру

ПОБЕДА ЖУРФАКА

– к этому мы отнеслись с понимаем, и искали информацию дальше.

Студенты проштудировали исторические факты, записали интервью с представителями чеченской диаспоры. Приступили к составлению таймлайна... Старались соблюсти факты истории, драматургию сюжета, логику текста. Как показал результат, нам это удалось.

Главное – студенты научились слаженно работать в команде в условиях пандемии. Вместе писать и редактировать тексты,

критически обсуждать сделанное. И предлагать идеи. Нашу работу мы назвали «Мы в вечном долгу у казахского народа». Точка невозврата – Казахстан».

Мария Матрунина, студентка 3-го курса факультета журналистики КазНУ:

– Когда мы получили кейс «Битвы журфаков», честно, слегка растерялись, так как понимали, что работа будет масштабной! С первых же дней мы стали обсуждать нашу интереснейшую тему «Депортация чеченцев на территорию

Казахстана».

Нам важно было разработать детальный план действий и разделить задания между друг другом, так как времени было немного, да и карантинные меры усложняли работу. Учтя тот факт, что не все участники раньше составляли лонгрид, мы заново изучали структуру и дополнительные элементы. Команда искала контакты людей, которые могли нам предоставить достоверную информацию, и связывалась с председателем объединения чеченцев и ингушей «Вайнах». Когда уже в папках было множество данных из архивов, интервью с родственниками тех, кто оказался участником депортации чеченцев, мы стали работать над лонгридом: монтировать видео, искать четкие, однозначные формулировки, составлять и редактировать текст, оформлять подкасты и многое другое.

А финал конкурса из-за известных причин перенесен с декабря 2020 года на апрель 2021. Место встречи изменить нельзя. Десять команд-победителей заочного этапа сразятся за главную Викторию конкурса в Калининграде.

Лариса НОДА,
ст. преподаватель журфака, лауреат Международного Пушкинского конкурса, лауреат премии Союза журналистов Казахстана

ҚҰРЫЛТАЙШЫ:

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректораты

Бас редактор: Досжан БАЛАБЕКҰЛЫ
Тілшілер: Айнұр АҚЫНБАЕВА, Светлана ӨМІРФАЛЕНОВА
Фототілші: Марат ЖҮНІСБЕКОВ
Корректор: Гүлмира БЕКБЕРДИЕВА, Ағила ШҮРИЕВА

МЕКЕНЖАЙЫ:

050040, Алматы қ., әл-Фараби даңғылы, 71, ректорат, 11-қабат, №1104 бөлме.
Байланыс телефоны: 377-33-30, ішкі: 11-94, тікелей: 377-31-48.

Электронды мекенжай: **kazuniver2016gazeta@gmail.com**

Газет редакцияның компьютер орталығында теріліп, беттелді. АҚ "Алматы-Болашақ" баспаханасында басылды.

Бағасы келісім бойынша. Таралымы 1000 дана

- Жарияланған мақаладағы автор пікірі редакцияның көзқарасын білдірмейді.
- Редакцияға түскен қолжазба қайтарылмайды, үш компьютерлік беттен асатын материалдар қабылданбайды.
- «Қазақ университетіне» жарияланған мақала көшіріліп басылса, сілтеме жасалуы міндетті.
- Жарнама мәтініне жарнама беруші жауапты.